

קונטרס מאורעות הזמן

מלחמה שלום

מלחמה אתחלתא דגאולה

ושואלים: ומה ראו לומר ברכת "גאולה" כברכה שביעית במספר? אמר רבא: מתוך שמסורת בידינו שעתידין ישראל ליגאל בשנה השביעית (השמיטה) לפיכך קבעוה בשביעית. ושואלים: והא [והרי] אמר מר [החכם]: בשנה הששית לשנות השמיטה של ימות המשיח ישמעו קולות, בשנה השביעית יהיו מלחמות, ובמוצאי שביעית משיח בן דוד בא, הרי שלא תהיה הגאולה בשביעית אלא לאחריה! ומשיבים: בכל זאת מלחמה זו נמי [גם כן] אתחלתא [התחלת] הגאולה היא ולכן שייך לומר שהגאולה בשביעית.

(מגילה יז. ע"ב)

בלבבי משכן אבנה

השיעורים של הרב זמינים ב"קול הלשון

073.295.1245 | ישראל | 605-313-6660 USA

נשמח לקבל הערות והארות,
וכן תוספות קצרות על
הקונטרס, על מנת לתקן
ולהוסיף במהדורה הבאה
בע"ה.

כמו כן, המעוניין לסייע להגיה
את הקונטרס כל שבוע לפני
צאתו, יפנה למערכת.

להאזנה לשיעור
בקול הלשון

073-295-1245 ישראל
USA 605-313-6660

ומקיימים: כוכבית [*]
סולמית [#] -<
[מספר שיעור] -<
סולמית [#]

© כל הזכויות שמורות

מידי שבוע יוצא לאור קונטרס
'אאלפך חכמה',
שכל שבוע עוסק בתיבה אחרת.
המעוניין להצטרף לרשימת התפוצה
(דרך המייל/פקס)
ישלח בקשה במייל
bilvavi231@gmail.com
מדרכי הקדושה עדיף לשלוח בקשה
דרך הפקס
03-5480529

ללקיחת חלק בהוצאות
הגדולות של הדפסת הספרים
לזיכוי הרבים, ניתן לצור קשר
עם מערכת
'בלבבי משכן אבנה'
טלפון: 052.763.8588
פקס: 03-5480529
ת.ד. 34192 ירושלים 9134100
bilvavi231@gmail.com

מאורעות הזמן
מלחמה - שלום
מבעל בלבבי משכן אבנה

תוכן

א	הקדמה
א	אב
ג	אבד
ד	אבה
ה	אבוי
ו	אבוס
ז	אַבְטִיחַ
ח	אַבִּיב
ט	אַבְיוֹן
י	אַבִּיר
א	אַבְלִי
יב	אַבֵּן
יג	אַבְנֵט
יד	אבק
טו	אבר
טז	אברהם
יז	אַבְרָךְ
יח	אגד
יט	אגוז
כ	אגם
כא	אגן
כב	אגף
כג	אגר
כד	אגרוף
כה	אגרת
כו	אד
כז	אדום
כח	אדיר
כט	אדם
ל	אדמה
לא	אדן

מלחמה - אתחלתא דגאולה (מגילה יז ע"ב)

מלחמה שלום

תיבה אחר תיבה בסוד אחדות הבריא

הקדמה

יסוד מוסד הוא שכל פרט ולו הקטן ביותר כולל בתוכו את הכל, וזהו סוד אחדות הבריא. ולכך האוחז במקצת האחדות אוחז בכולו.

ושורשו באורייתא, שכל תיבה ותיבה כוללת בתוכה את כל התורה.

לשם המחשת הדבר בפועל, התחלנו בס"ד לראות ולפרש כיצד בתיבות שלום – מלחמה גנוז בקרבם כל התיבות כולם. ונתחיל בס"ד להסביר תיבה אחר תיבה לפי סדרם באלף – בית, איך גנוז באותה תיבה; שלום – מלחמה.

ונקטנו דווקא נושא של 'שלום – מלחמה', כי אמרו חז"ל (מגילה יז ע"ב) "מלחמה אתחלתא דגאולה" – וזמן זה שאנו נמצאים בו הוא זמן של מלחמה אתחלתא דגאולה, ודבר בעתו מה טוב.

ויתר על כן, ע"י עסק בחלק זה של התורה, מעוררים ומקרבים את אור הגאולה שהוא אור של שלום, שיושלם במהרה בימינו, אכ"ר.

א עין בתולדות יעקב יוסף (במדבר פרשת חקת), ובעוד הרבה מקומות, מיסוד דברי הבעש"ט.
ב והם בסוד כללות ההפכים, ששורם חד (כדלקמן). וכן פנימיות המלחמה הוא שלום, ועין במבט הפנימי 006 (עמוד הענו), וכן לקמן.

אב

מואב - אל תתגר בם מלחמה

אמרו חז"ל (ילקוט שמעוני תורה פרשת וירא רמז פו), וז"ל, וַתִּקְרָא שְׁמוֹ מוֹאָב (בראשית יט, לז), אמר ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן, אין הקדוש ברוך הוא מקפח אפי' שכר שיחה נאה, דאלו בכירה דקאמרה מואב מן אב, אמר הקדוש ברוך הוא למשה (דברים ב, ט) וְאַל תִּתְּגֶר בָּם מִלְחָמָה. מלחמה הוא דלא, הא אנגריא עביד בהו. ואילו צעירה דקאמרה (בראשית יט, לח) בֵּן עָמִי, אמר הקדוש ברוך הוא למשה (דברים ב, יט) וְקִרְבֶּתָּ מוֹלַבְנֵי עֲמֹן אֶל תִּצְרֶם וְאַל תִּתְּגֶר בָּם, דאפילו אנגריא לא תעביד בהו, עכ"ל.

וכן אמרו (בבא קמא לח ע"א), וז"ל, אֶל תִּצְרֶם אֶת מוֹאָב וְאַל תִּתְּגֶר בָּם מִלְחָמָה (דברים ב, ט), וכי מה עלה על דעתו של משה לעשות מלחמה שלא ברשות? אלא נשא משה ק"ו בעצמו, אמר: ומה

ג וע"ע הוריות י ע"א.

ד אולם כן היו מיראים היו אותם ונראים להם כשהם מזוניינם. (כלשון רש"י (דברים שם, ד"ה ואל תתגר).

מלחמה - אתחלתא דנאולה (פנילה ז'ע"ב)

מלחמה שלום

תיבה אחר תיבה בסוד אחדות הבריא

הארת כללות ההפכים שורש חד

ועוד כאשר נלחם אברהם להציל את לוט, האיר לא רק את המלחמה בפועל, אלא את שורש המלחמה, שורש כללות הפכים, שעת מלחמה ועת שלום (קהלת ג, ח) שורשם אחד. ונרמז בתיבה 'אב' עצמה; אב, א - שלום (אחד, אחדות) - ב - מלחמה (שנים, פירוד).

ולכך כאשר נלחם 'להציל' את לוט מן המלחמה, עומק ההצלה הייתה ע"י הארת כללות ההפכים - מלחמה ושלום. ומכך כך מאיר בלוט הארת השלום. ואותו הארת השלום משתלשל לזרעו (מואב) שלכן נצטוונו עליו (דברים ב, ט) ואל תתגר בם מלחמה.

ומטעם כן, משיח היוצא ממואב, שמו שלום, כמ"ש (מסכת דרך ארץ זוטא פרק השלום), וז"ל, שמו של משיח נקרא שלום, שנאמר (ישעיה ט) אבי עד שר שלום, עכ"ל. ותחלה עושה מלחמה, אולם אח"כ יש בימיו שלום.

הראשון ויקח את כל ארצו מידו עד ארנן. ואמר (חולין ס ע"ב), וז"ל, כי חשבון עיר סיחון וכו' והוא נלחם במלך מואב, מאי נפק"מ? אלא לפי שאמר הקב"ה לישראל (דברים ב, ט) אל תצר את מואב, אמר הקב"ה, ליתי סיחון ליפק ממואב, וניתו ישראל וליפקו מסיחון, והיינו דאמר רב פפא, עמון ומואב טהרו בסיחון, עכ"ל. והרי שאע"פ שלא נלחמו ישראל להדיא עם מואב, מן - אב, אולם באופן של עקלתון^ה כן נלחמו עמהם ולקחו את חלקם, שנלקח (נטהר)^ה קודם לכן ע"י סיחון.

הארת האב מאברהם היא המגינה על מואב

ובעומק, השורש לא להילחם במואב הוא מפני שמאיר בהם הארת ה'אב'.

כפשוטו - וכלשון הפסוק - האב של מואב הוא לוט. אולם בעומק הארת ה'אב' שמאיר בלוט ובזרעו, שורשו מאברהם. נתבונן ונבין, בכלל האב הוא אברהם, שנקרא אברהם מלשון (בראשית יז, ה) אב המון גוים נתייך. ובפרט כתיב בנוגע ללוט, (בראשית יב, ה); ויקח אברהם את שרי אשתו ואת לוט בן אחיו, הרי שלוט בפרט נקרא 'בן' ביחס אל אברהם. ובמילים אחרות והיינו הך, אברהם מאיר הארת 'אב' בלוט.

וכן מלחמה הראשונה בתורה, מלחמת ה' מלכים את הארבעה, שם נשבה לוט. ושם נלחם אב - אברהם להציל את לוט. וע"י שמאיר הארת האב מאברהם, זכה לוט שלא ילחמו בזרעו, ובפרט במואב.

^ה וכן רמז כאן דרך ביאתו של משיח צדקינו אל הקדושה, 'דרך עקלתון'. ואכמ"ל.

^י ונתקרא שמו מואב (בראשית יט, יז), פירשה שמאביה הוא (רש"י שם). דכל לידת מואב בא בדרך עקלתון.

^ז ומאיר במשיח הארת ה'אב' מאברהם ביתר תוקף ששורשו מרות המואביה: שגם יצא מלוט וגם נתגיירה, ואברהם אב לגרים.

^ח וע"כ בספר הגימטריות לר"י החסיד (נשא אות ה) וז"ל, וישב לך שלום (במדבר ו, כ) בגמטריה זהו משיח, עכ"ל. ע"כ בפרקי היכלות רבתי (פרק לו, אות ל'), וע"כ מגלה עמוקות (וישב ד"ה אלה תולדות).

^ט ועין של"ה (שופטים תורה אור אות ב')

מלחמה - אתחלתא דגאולה (מגילה ז' ע"ב)

מלחמה שלום

תיבה אחר תיבה בסוד אחדות הבריא

אבד

ויאבדו כלי מלחמה

כתיב (שמואל ב א, כז) איך נפלו גבורים ויאבדו כלי מלחמה.

אולם כל זה מצד התיקון, איבוד רשעים, בבחינת (משלי יא, י) ובאבד רשעים רנה. אמנם חלילה בצד הקלקול נאמר (שמואל ב א, כז) איך נפלו גבורים ויאבדו כלי מלחמה. וביאר החתם סופר (תורת משה, הספד להר"ר נתן אדלר ז"ל ד"ה וכעין זה), וז"ל, איך נפלו גבורים ויאבדו כלי מלחמה – היינו פסוקי התורה (הנ"ל), שהם כלי מלחמה. הם חלילה כנאבדים, במות הצדיק מבלי השאיר עוסקים בה, עכ"ל. וביאור דבריו הוא כדברי הזוה"ק (ח"ב דף קסא ע"ב) הידועים, שהבורא יתברך "אסתכל באורייתא וברא עלמא". וכן באופן תדיר - בכל עת ובכל שעה - מחדש בטובו מעשה בראשית, מכח ה"אסתכל באורייתא". וח"ו כאשר אין עוסקים באורייתא, נגלה ח"ו יאבדו כלי מלחמה - אבדה של עסק התורה, ועי"ז נחסר בברא עלמא.

עת לבקש ועת לאבד

כתיב (קהלת ג, ו) עת לבקש ועת לאבד. ודרשו במדרש (קהלת רבה וילנא) פרשה ג) עת לבקש - בשעת שלום. ועת לאבד - בשעת מלחמה. וכן אמרו (שם) עת לבקש, דכתיב (דברים ד, כט) ובקשתם משם את ה' אלהיך, ועת לאבד דכתיב (דברים יא, טז - יז) השקמו לכם פן יפתה לבבכם וגו', ואבדתם מהרה. ועת לאבד זו, נגלה בעיקר במיתת הצדיק – משה, כמ"ש (שם, לא, כט) פי ידעתי אחרי מותי כי השקתם משקתון וסרתם מן הערך אשר צויתי אתכם וקראת אתכם הרעה באחרית הימים. וזהו בחינת ויאבדו כלי מלחמה – תורת משה נאבדת, חלילה (כנ"ל).

אולם בסוד דבר והיפוכו, כללות ההפכים, כאשר יתגלה עת לאבד מתגלה אף עת לבקש. שמכח האיבוד (עת לאבד), מאיר השלום (עת לבקש), וזה בבחינת (תהלים לד, טו) בקש שלום וירדפהו.

אבדת הרשעים, מהוה את העולם

ובפשטות האבדה בשעת המלחמה היא; אבדה בנפש וברכוש. אולם בפרטות יש לפרש שהאבדה בשעת מלחמה קאי על אבדת הרשעים. ע"ד שפירש החתם סופר (חולין דף קכז ע"א) את הפסוק (שמות טו, ג) ה' איש מלחמה ה' שמו, וז"ל, פורענות של רשעים זהו קיומו של עולם, כמנכש שדהו לקיים הזרעים. והיינו להעביר גילולים מן הארץ, כדי לתקן עולם במלכות שדי. והיינו ה' איש מלחמה ה' שמו. כי ענין מלחמה הירוס ופירוד, וענין שם הוי' ית"ש הוא המהוה כל ההויות כולם. א"כ איש מלחמה והוי' שני הפכים. אלא כי היינו הך, (כנ"ל) כי המלחמה בשונאי ה' היא היות העולם, ע"כ ה' איש מלחמה ה' שמו, עכ"ל. ועוד כתב (תורת משה שמות טו, ג), וז"ל, כל פעל ה' למעשהו וגם רשע ליום רעה (משלי טז, ד). זה תכליתו של רשע שיתקדש ש"ש בו, וזה הוא לקיום העולם. והנה השם הוי' ב"ה מורה על שמהוה כל הויות, וזה שאמר ה' איש מלחמה גם בזה ה' שמו, שזה הוי' לקיום העולם, עכ"ל.

העדר קודם להויה

וביתר עומק, בפשטות יש במלחמה, אבד – איבוד. אולם אצל הקב"ה (ה' איש מלחמה) נגלה שמעצם האיבוד מתגלה ההויה, וכלשונו של החת"ס (בנ"ל): במלחמתו ברשעים הללו הוא מהוה העולמות כולם. ובדקות זה בבחינת העדר קודם להויה, שהעדר הרשעים, הוא תחילת היות העולמות כולם.

וזה סוד מלחמה אתחלתא דגאולה. כי העדר – מלחמה, קודם להויה – (אתחלתא) הגאולה. וכן זהו עומק ההגדרה שמלחמה מביאה לשלום. כיון שמלחמה – העדר. מביא לשלום – שלמות, הוי"ה.

א ועין בעל הטורים (במדבר טז, לג), וז"ל, ויאבדו. ב' במסורה. ויאבדו מתוך הקהל (עדת קרח) ואידך ויאבדו כלי מלחמה (שמואל שם), כיון שנאבדו (עדת קרח) נאבדו כלי מלחמה, עכ"ל.

ב וע"ע בדרשות חת"ס (ח"ב, ר"נ ב' ד"ה זמרו), וז"ל, ה' איש מלחמה ה' שמו. אעפ"י שהוא איש מלחמה המורה הירוס, ומ"מ גם באותו שעה ה' שמו הרומז המהוה כל ההויות כולם כי מלחמתו הריסה ע"מ לבנות, עכ"ל.

ג ועין ביערות דבש (ח"ב דרוש יא), וז"ל, ולעתיד לבא שיהיה משיח בן יוסף נהרג, והוא צורך תיקון עולם, כי תחילת ברייתו של עולם היה העדר קודם להויה, ולכן אמרו (כ"ר ג' ט') כי היה עולם חרב קודם עולם התיקון, בונה עולם ומחריבו, ואמרו דין הנין ודין לא הנין, כי העדר קודם להויה, וכן היה בחורבן בית המקדש, גדול יהיה כבוד האחרון מן ראשון, וכן באדם, קודם תחיית המתים ישובו כל המתים אפילו צדיקים לעפר, ואחר כך יחיו, ואחר כך יהיו בתכלית היקר, ולכך אמרו (שבת עז ע"ב) ברייתו של עולם ברישא חשיכה והדר נהורא, כי העדר קודם להויה, כן יהיה במשיח בן דוד, שהוא היותו של עולם, העדר קודם לכן שהוא משיח בן יוסף שיהיה נהרג. ומשיח בן דוד פחד אולי יתקיים בו שהעדר יהיה בו שימות ואחר כך יחיה ויהיה אורו מבהיק. לכך אמרו חז"ל (סוכה נב ע"א) שביקש רחמים על עצמו ואמר חיים שאל ממך נתן לו, רק משיח בן יוסף דכלול ביה כנזכר בזוהר, הוא קרה בו העדר קודם להיות משיח בן דוד, עכ"ל.

ד ילקוט שמעוני (שמואל ב רמז קמא) ר' חנינא ור' יונתן תרוויהון אמרין מכאן שהצדיקים קרוין כלי מלחמה שנאמר איך נפלו גבורים ויאבדו כלי מלחמה. ה כמו שהאריך בנפש החיים בשער ד', ועין (שם פ"א), וז"ל, שאם היה העולם כולו מקצה עד קצהו פנוי ח"ו אף רגע אחת ממש מהעסק והתבוננות שלנו בתורה. כרגע היו נחרבים כל העולמות עליונים ותחתונים והיו לאפס ותהו חס ושלום, עכ"ל.

ו ובשורש מכוח כך נגרם בחינת חורבן הבית, שהוא שורש לחורבן כל העולם כולו. נפש החיים (שער ד פ"לד), וז"ל, ומעת חורבן בית קדשנו וגלו הבנים מעל שלחן אביהם. שכינת כבודו יתב' אזלא ומתרכא כביכול ולא תרגיע. ואין שיוור רק התורה הזאת כשישראל עם הקדש מצפצפים ומהגים בה כראוי. הן המה לה למקדש מעט להכין אותה ולסעדה ושורה עמהם ופורשת כנפיה עליהם כביכול, עכ"ל.

מלחמה - אתחלתא דנאולה (מגילת ז'ע"ב)

מלחמה שלום

תיבה אחר תיבה בסוד אחדות הבריא

אבה

כתיב (שמואל ב כג, טו - טז) וַיִּתְּנָהּ דָּוִד וַיֹּאמֶר מִי יִשְׁקֶנִי מִיָּם מִבְּאֵר בֵּית לָחֶם אֲשֶׁר בְּשַׁעַר. וַיִּבְקְעוּ שְׁלֹשֶׁת הַגִּבּוֹרִים בְּמַחְנֶה פְּלִשְׁתִּים וַיִּשְׁאַבוּ מִיָּם מִבְּאֵר בֵּית לָחֶם אֲשֶׁר בְּשַׁעַר וַיִּשְׁאוּ וַיָּבִיאוּ אֶל דָּוִד וְלֹא אָבָה לְשִׁתּוֹתָם וַיִּסְּף אֹתָם לֵה'.

מִי יִשְׁקֶנִי מִיָּם, וְלֹא אָבָה לְשִׁתּוֹתָם

וביאר חכמינו בגמרא (בבא קמא ס ע"ב) במה הסתפק דוד (מִי יִשְׁקֶנִי מִיָּם), וז"ל, מאי קא מיבעיא ליה? וכו', רב הונא אמר: גדישים דשעורים דישראל הוו דהוו מטמרי פלשתים בהו, וקא מיבעיא ליה: מהו להציל עצמו בממון חבריו? שלחו ליה: אסור להציל עצמו בממון חבריו, אבל אתה מלך אתה, [ומלך] פורץ לעשות לו דרך ואין מוחין בידו וכו'. וְלֹא אָבָה (דוד) לְשִׁתּוֹתָם, אמר: כיון דאיכא איסורא לא ניחא לי, עכ"ל. כלומר דוד הסתפק בשאלה הלכתית, שבסוף הוכרעה להיתר. אולם - וְלֹא אָבָה לְשִׁתּוֹתָם - שלא רצה להשתמש בממון חבריו.

ויתר על כן מתברר בילקוט שמעוני (שמואל ב רמז קסה) שבקשו לברר את ההלכה ע"י שלשה, וז"ל, ר' חייא אמר הלכה נצטרכה לו. וַיִּבְקְעוּ שְׁלֹשֶׁת הַגִּבּוֹרִים, ולמה שלשה? אין ההלכה מתבררת אלא בשלשה. וְלֹא אָבָה (דוד) לְשִׁתּוֹתָם, לא אבה דוד שתקבע ההלכה מעצמו אלא עשה לה מסכתא קטנה וקבעה לדורות; מלך פורץ לעשות לו דרך ואין ממחין בידו, עכ"ל.

וַיִּבְקְעוּ שְׁלֹשֶׁת הַגִּבּוֹרִים

והבן שדרך מלחמה של תורה, שזה אומר כך וזה אומר להיפך. ולכן בב"ד יושבים שלשה, שיוכלו להכריעה ע"פ הרוב, ולהגיע לשלום. וזהו הבדל עצום בין מלמה בעולם, למלחמתה של תורה. שהמלחמה בעולם, פעמים יש לבסוף שלום ופעמים אין, ונשאר במדרגת מחלוקת. וכמ"ש חז"ל (בראשית רבה (וילנא) פרשה ח סימן ה) שלום אומר אל יברא דכוליה קטטה. אולם במלחמתה של

א ע"ש תוספות ד"ה מאי

ב עיין מבט הפנימי 017 (שורש מלחמה - בלחם הנאכל ובאות ברית קודש) שהכרעה ע"י שלוש יסודו במשה רבינו, וכן נגלה במן שירד בזכות משה רבינו, שהכריע בין איש לרעהו.

ג עיין גיטין כט ע"ב

ד בבחינת 'יחידו של עולם', כמ"ש באבות (פ"ד מ"ה) הוא היה אומר אל תהי דן יחידי, שאין דן יחידי אלא אחד. ועיין בגמרא (סנהדרין ה ע"א) שדנה באריכות בסוגיית 'דן יחידי', וע"ש בתוס' (שם ד"ה כגון אנא). וע"ש בירושלמי (שם פ"א ה"א), וז"ל, א"ר יהודה בן פזי אף הקדוש ברוך הוא אין דן יחידי שנאמר גוכל צבא השמי' עומדי' עליו מימינו ומשמאלו אילו מטין לכף זכות ואילו מטין לכף חובה. אף על פי שאין דן יחידי חותם יחידי שנאמר אבל אגיד לך את הרשום בכתב אמת, עכ"ל. ועיין במבט הפנימי 002 (מלחמת ה') שפנימיות מלחמתה של תורה מגלה שאין עוד מלבדו.

מלחמה - אתחלתא דנאולה (מגילה ז' ע"ב)

מלחמה שלום

תיבה אחר תיבה בסוד אחדות הבריא

אבוי

מלחמת היצרים, יצר טוב עם יצר הרע, שנקראים 'יצר' מלשון רצון. צר – ון. וניתן להכריע את אותה מלחמה או ע"י שלום דקלוקל; שהטוב נשלט ע"י הרע, וכאלו עשה עמו שלום. כמו שכתב בהכתב והקבלה "כאלו נעשה ברצונו וכו", כאלו חפץ ברעה והיא נאוה לו". או ע"י שלום דתיקון, שהרע נכנע לטוב ומשלים עמו. כמ"ש (משלי טז, ז) **בְּרִצּוֹת ה' דָּרְכֵי אִישׁ גַּם אֲוִיכִיו יִשְׁלָם** אָתּוֹ. ודרשו חז"ל (מדרש תנחומא [בבובר] פרשת בשלח סימן ג), וז"ל, זה יצר הרע, עכ"ל.*

ויתר על כן, כתב הגר"א (משלי כה, כב), וז"ל, מאחר שכוונתך 'לשם שמים' ובְּרִצּוֹת ה' דָּרְכֵי אִישׁ גַּם אֲוִיכִיו יִשְׁלָם אָתּוֹ, עכ"ל. וניתן לבאר דבריו, שכיוון שנלחם ברצון, ועושה כן לשם שמים דייקא, אזי נאמר בו בְּרִצּוֹת ה' דָּרְכֵי אִישׁ - נגלה בו הרצון העליון, רצון ה', שכולו שלום ואין בו מחלוקת ומלחמה, בבחינת (איוב כה, ב) **עֲשֵׂה שְׁלֹמֹם בְּמִרוֹמָיו**. ונפעל שנעשה שלום גם בע"כ של האויב, כמ"ש בבית הלוי (בראשית יז, א), וז"ל, ובְּרִצּוֹת ה' דָּרְכֵי אִישׁ גַּם אֲוִיכִיו יִשְׁלָם אָתּוֹ, בעל כרחם, עכ"ל.*

כתיב לְמִי אֹיֵל לְמִי אֲבֹי לְמִי מְדִינִים לְמִי שָׁיִם (משלי כג, כט). ופרש"י (שם), וז"ל, לְמִי שֵׁשׁ לוֹ מְדִינִים עִם הַבְּרִיּוֹת וְשִׁיחָה יִתִּירָה, לוֹ אֹיֵל וְאֲבֹי, כִּי בִרְבִּי דְּבָרִים רַב פֶּשַׁע, עכ"ל.

אויב מלון אבוי

וביאר רבינו בחיי (דברים ל, ז) שאויב - שדרכו לבא ולהלחם - הוא מלשון אבוי, וז"ל, כי "אויב" הוא מלשון אבוי, ואותיותיהם שוות, ועל שם שהנופל בידו צועק "אוי ואבוי", עכ"ל.

ומעין כן כתב בשפתי כהן (שמות, פרשת משפטים), וז"ל, האויב הוא שבלבו איבה עולמית אין לו רחמים. וזה מסוד הלשון ודקדוקו, כי האויב הוא מלשון אבוי, ועל שם שהנופל בידו צועק אוי ואבוי, עכ"ל.

מלחמה ברצון - יצרים

ושורש אבוי – אויב, הוא מלחמה ברצון, מלחמה בשורש. וכ"כ הכתב והקבלה (במדבר כא, כט), וז"ל, מלת אבוי חברו של אוי, שמלת אוי מן אוה, ומלת אבוי מן אבה, לשון רצון. ופירש המקרה הרע שקרה לו כאלו נעשה ברצונו, שהעושה דבר ויודע שימשך ממנו רעה ואעפ"כ אינו נמנע מלעשותו ה"ה כאלו חפץ ברעה והיא נאוה לו (רש"פ), עכ"ל.

והבן, שיש מלחמה בפועל, ויש מלחמה בשורש, ברצון. וזהו

א ועיין ירושלמי (תרומה ח, ג).

ב עוד ביאר במדרש שמואל (אבות פ"ד, מ"ט), וז"ל, מי שהוא איש חסיד, כל מגמתו לרצות את אלהיו, ולא מיבעיא שמרצה את אלהיו שהוא אוהב לו. אלא גם אויביו ישלים אותם אתו, כי הוא רודף שלום ומקטין את עצמו בפניהם עד שישלים אותם אתו, עכ"ל, עיי"ש.

מלחמה – אתחלתא דנאולה (מגילה ז' ע"ב)

מלחמה שלום

תיבה אחר תיבה בסוד אחדות הבריא

אָבוֹס

טוב אַרְחַת יִרְק וְאַהֲבָה שָׁם, טובה סעודה שאכלו ישראל במצרים על מצות ומרורים, מְשׁוֹר אָבוֹס וְשִׁנְאָה בוֹ מכל פרים שהקריב בלעם על ידי שנאה, עכ"ל. ופעולת בלעם בהקרבת הקורבנות, אינו עולה להקב"ה כקרבתן לרצון ולנחת רוח, מלשון 'קרבנה'. אלא כקרבתן מלשון 'קרב' – מלחמה, שכל ביאתו לכך לא היה אלא כדי להילחם עם ישראל¹.

שבת שלום היפך אָבוֹס וְשִׁנְאָה בוֹ

וכתב בספר חסידים (סימן תתסג), וז"ל, טוב אַרְחַת יִרְק וְאַהֲבָה שָׁם עם אשתו ובני ביתו מְשׁוֹר אָבוֹס וְשִׁנְאָה בוֹ (משלי טו, יז), שלא יאמר אדם אקנה מעדני שבת ויודע שיתקוטט עם אשתו או אביו ואמו ואשר עמו. טוב פת חֲרֻבָה וְשִׁלְוָה בָּהּ מִבֵּית מְלֶאךָ וְכִי רִיב (שם יז, א) אחד בשבת ואחד ביום טוב, זהו שנאמר (ישעיהו נח, יג) וְכִפְּדָתוֹ, יכבד את השבת שלא יריב בו, עכ"ל.

וזתו סוד שבת הנקראת שבת 'שלום', היפך אָבוֹס וְשִׁנְאָה בוֹ; מיריבה, מחלוקת, ומלחמה. ונגלה תיקון זה בלחם משנה, לחם כפול, שיש שלום בין שני הלחמים².

שורש המילה 'אבוס' קרובה היא ל'אנוס', וכדחזינן בגמרא (בבא מציעא פו ע"ב), וז"ל, מאי ברבורים אבוסימ? אמר רב: שאובסים אותן בעל כרחן. ושמאל אמר: שאבוסימ ועומדים מאליהם וכו', עכ"ל. והיינו שנלחמים עם הברבור ואונסים (אובסים) אותו לאכול בעל כורחו³.

אני וחמורי נאכל באבוס אחד

ומובא בגמרא (פסחים קיח ע"א) בעניין אכילת אדם מן האבוס, וז"ל, אמר רבי יהושע בן לוי: בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא לאדם (הראשון) (בראשית ג, יח) וְקוֹץ וְנִדְרָר תִּצְמִיחַ לָךְ, זלגו עיניו דמעות, אמר לפניו: רבונו של עולם, אני וחמורי נאכל באבוס אחד? כיון שאמר לו (בראשית ג, יט) בְּזַעַת אֶפֶיךָ תֹאכַל לֶחֶם - נתקררה דעתו, עכ"ל. וכפשוטו, בתחילה סבר אדה"ר שדינו כבהמה - שמאכלו שווה לבהמה, הנאכל מתוך האבוס. ואח"כ נתקררה דעתו, שניתן לו מאכל נפרד, מאכל ה'לחם'. אולם בעומק יותר ניתן לפרש: שבתחילה אכל אדה"ר מעץ הדעת **ברצון**, וכעת 'זלגו עיניו דמעות' שהבין שמעתה כל אכילתו תהיה בהיפך, איכלה מ'אבוס' – **אונס**, בחינת מלחמה. אולם כאשר אמר לו הקב"ה בְּזַעַת אֶפֶיךָ תֹאכַל לֶחֶם, הבין שלא האכילה עצמה תהיה ב'אונס' – מלחמה, אלא שדרך השגת מאכלו רק היא תהיה באופן של מלחמה (בְּזַעַת אֶפֶיךָ).

אָבוֹס וְשִׁנְאָה בוֹ

וכתיב (משלי טו, יז) טוב אַרְחַת יִרְק וְאַהֲבָה שָׁם מְשׁוֹר אָבוֹס וְשִׁנְאָה בוֹ. מבואר מהפסוק שגנוז באבוס - שִׁנְאָה. ושורש השנאה הנמצא באבוס הוא מחטא העגל שנאמר בו (שמות לב, ד) וַיַּעֲשֶׂהוּ עֵגֶל וגו'; שעשו תבנית שור אכל עֵשֶׂב. וכמ"ש בספרי (דברים פרשת האזינו), וז"ל, העיד בהם את הבהמה שנאמר (ישעיהו א, ג) יָדַע שׁוֹר קִנְיָהוּ וְחֲמֹר אָבוֹס בְּעֵלְיוֹ, קלקלו בבהמה שנאמר (תהלים קו, כ) וַיִּמְירוּ אֶת קְבוֹדָם בְּתַבְנִית שׁוֹר אָכַל עֵשֶׂב, עכ"ל⁴.

עוד דרשו את הפסוק הנ"ל בילקוט (שמעוני משלי רמז תתקנג), וז"ל,

מלחמה - אתחלתא דנאולה (מגילה ז' ע"ב)

מלחמה שלום

תיבה אחר תיבה בסוד אחדות הבריא

אַבְטִיחַ

על הארץ (מלבד הטעם להיות למעלה, כמים העליונים, קודם שאמר הקב"ה (בראשית א, ו) יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וַיְהִי מְבְדִּיל בֵּין מַיִם לְמַיִם), כהיקף כ"א מהיסודות הפשוטים לחברו, כי הארץ המרכזי לכולם, והש"י במאמרו כינס המים ונתנן באוצר התהום, וכמ"ש במס' תענית (י ע"א) גבי, ורב יהושע: ההוא בבריותו של עולם הוא, ופרש"י שם שהיה כל עולם שטוף במים והקב"ה כנס במקום אחד כמכניס מים בנאד, שנתנן באוצרות תהומות ונתן חול גבולו. ובפ"ב דחגיגה (יב ע"א), אר"ל בשעה שברא הקדוש ברוך הוא עולמו, הים היה מרחיב והולך עד שגער בו הקדוש ברוך הוא וכו', פ' שהיה הים מרחיב והולך לפי טבעו על הארץ, עד שגער בו הקדוש ברוך הוא וכנס אותו למקום אחד באוצר התהום. ולזה נבראו השיתין שמהן הושחת העולם, והן מקור מי התהום וכו', דכתיב ביה (תהלים קכד, ד - ה) אֲזִי הַמַּיִם שֶׁטְפוּנוּ וגו' אֲזִי עֶבֶר עַל נִפְשָׁנוּ הַמַּיִם הַיָּדוֹנִים וגו' שנקראו ע"ש כך שלא רצו להיות מתחת לארץ, עד שגער בהן הקדוש ברוך הוא, עכ"ל, עיי"ש.

שלום מכח בטחון (אבטיח - אבטח)

והבטחון בחינת אבטיח - אבטח, הוא שורש השלום, בבחינת (איוב כה, ב) עֲשֵׂה שְׁלֹום בְּמִרְוָתוֹ הוּא יַעֲשֶׂה שְׁלֹום עֲלֵינוּ, ושלום עלינו השתא מאיר מכח הבטחון. שלום, שלו - ס. והבוטח חש שלו ורגוע כמי שאין לו מי שבא כנגדו.

מצאנו במסכת אהלות (פ"ב מ"ג) צורת מבנה הנקרא 'הבטח', ופירש ר' עובדיה מברטנורא (על אתר), וז"ל, הבטח. יש ספרים שגורסים אבטח. והוא בנין עשוי כעין אמבטי שבמרחצאות שנותנים בהן מים לרחצה וכו', עכ"ל. ונקרא אותו מרחץ אבטח מלשון -אבטיח; שהוא מלא מים וסביבתו קליפה קשה להחזיקם. ומעין כך אותו אבטח, שהוא מרחץ הנותנים לתוכו מים.

וביתר חידוד, אבטיח נקרא כן מלשון בטחון. שקליפתו חזקה ומבטיחה שלא יצא מימיו. וכן אבטחי, היא אמבטיה חזקה, המבטיחה שלא יצאו ממנה מים כלל.

אֲזִי עֶבֶר עַל נִפְשָׁנוּ הַמַּיִם הַיָּדוֹנִים

וכנגד כח מחיצה זו של אבטיח ואבטח, ישנם מים רבים, שהם מים הזדונים, כמ"ש בתהלים (קכד, ה) אֲזִי עֶבֶר עַל נִפְשָׁנוּ הַמַּיִם הַיָּדוֹנִים. וביאר רד"ק (שם) וז"ל, הַמַּיִם הַיָּדוֹנִים. ששוטפים בְּרָשָׁע וּבִזְדוֹן, עכ"ל. וכן כתב באור החיים (בראשית א, א), וז"ל, מים הזדונים שהם כוחות של הטומאה, עכ"ל. ובכללות יסוד המים הוא כנגד מידת התאוה. ולכן מים הזדונים שורשם בתאוות הרעות, כמ"ש בכתב סופר (בראשית כב, יז), וז"ל, מים הזדונים, להשליכם בתאוות הזמנים, עכ"ל.

שורש ומקור הַמַּיִם הַיָּדוֹנִים

ושורש המים הזדונים בשרי אוה"ע, כמ"ש בשפתי כהן (שמות טו, יט), וז"ל, והם (שרי אוה"ע) הנקראים מי הים שנאמר (ישעיה נ"ז, כ') והרשעים כים נגרש וגו', והם נקראים מים הזדונים, עכ"ל.

ומקור המים הזדונים, נתבאר במהרש"א (סוכה דף נג ע"א ד"ה הני ט"ו שיר המעלות כנגד מי כו'), וז"ל, המאמר הזה מבואר כי מחסד אלהים שאמר (בראשית א, ט) יִקְוּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם וכו' וְתִרְאֶה הַיִּבְרָאָה, כי לפי טבע מהראוי שיהיו גם המים עולות

א עין בתוספתא אהלות פ"ג. וע"ע בתיו"ט (בפירושו על המתנ).

ב 'אבטיח' שבלשון התורה וזו"ל הוא שם כללי, הכולל את מה שנקרא בימינו 'אבטיח' ו'מלון', ויש אומרים אף 'דלעת' (עי' פירוש המשנה לרמב"ם כלאים שם, רש"י ע"ז ל, ב, ד"ה אבטיח, תוס' ע"ז לז, ב, ד"ה אבטח, וביד פשוטה' על רמב"ם זרעים ח"א, עמ' תרנח-תרנט).

ג ובפרטות - אותיותיה 'בטח-אב', והיינו בטחון במדרגת אב. ויש בזה שתי משמעויות: האחד בטחון באב, אבינו שבשמים, והשני - בטחון המוחזק ומקובל לנו מאבותינו, "בך בטחו אבותינו" (תהלים כב, ה).

ד וז"ל הרמב"ם (על משנה מסכת אהלות פ"ב מ"ג), בטח בנין בולט בקיר לפני החלון כדי שכאשר משקיף המשקיף מן החלון נשען על אותו הבנין ולפיכך נקרא בטח מן בוטח בה', עכ"ל.

ה כמ"ש מהרח"ו בשערי קדושה.

ו ועוד כתב הכתב סופר (ויקרא כו, ג), וז"ל, תאוות ויציר האדם נמשלים למים המרים, מים הזדונים, העבורים על ראש האדם, עכ"ל. וכן הוא בעוד מקומות בדברי רבותינו.

מלחמה - אתחלתא דנאולה (פנילה ז'ע"ב)

מלחמה שלום

תיבה אחר תיבה בסוד אחדות הבריא

אָבִיב

מלחמתה של תורה

ומלחמתה של תורה, הוא הן כפשוטו ע"י עסק התורה, באופן שנלחמים זה עם זה בעסק התורה על מנת לעמוד על אמתתה. והן כדרשת חז"ל (קידושין דף ל ע"ב), וז"ל, בראתי יצה"ר, בראתי לו תורה תבלין, עכ"ל. היינו שהתורה היא הכח להילחם כנגד היצה"ר.

וכן מבוא בזוה"ק (חדש כרך א (תורה) פרשת כי תצא דף צו ע"א) להדיא, שהכח להלחם כנגד היצה"ר הוא מכח התורה, וז"ל, כי תצא למלחמה על איבך (דברים כ, א). ר"ש פתח ונח ישראֵל טוב אויבך ירדפו (הושע ח, ג). מאי ונח ישראֵל טוב דא יצר הטוב דשלמה מלכא קרייה טוב, דכתיב (קהל ד, יג) טוב ילד מקפן וחקם. אויבך ירדפו. דא יצר הרע דאיהו שנאיה דב"נ. דשלמה מלכא קרייה שונא, דסגיאינן שמהן אית ליה דכתיב (משלי כה, כא) אם רעב שניאך האכלהו לחם. ודא היא אורייתא קדישא כד"א (משלי ט, ה) לכו לחמו בלחמי, עכ"ל.

אכילה מעצם התורה - סוד השלום

והבן, שיש שני מדרגות באכילה מהתורה. ישנו מדרגה תחתונה של מ'ט פנים טהור ומ'ט פנים טמא, ושם נדרש בירור הטהור מהטמא, הנעשה על ידי מלחמתה של תורה. וזהו מדרגת אביב, לחם שעורים, שהוא מאכל בהמה. וכן שם מקום המלחמה עם היצה"ר - מלחמה עם הנפש הבהמית. אולם למעלה מכך, יש אכילה מהתורה 'עצמה', שלא במדרגת מלחמה (מלחמתה של תורה), וזהו מדרגת יום החמישים, סוד השלום. המתגלה בפרט בלחמי תודה – שתי הלחם של שבועות, הנעשה מחיטה, שהוא מאכל אדם.

קורבן העומר בחודש האביב

כידוע קרבן העומר הנקרב בחדש האביב בא מלחם שעורים. וביארו בזוה"ק (השמטות כרך א (בראשית) דף רס ע"א), שקרבן העומר בא כהכנה לקבל את התורה הנקרא 'לחם', וז"ל, חֲדָשׁ הָאָבִיב. דהא בההוא שעתא שעורה אביב, ומקרבין מניה עומר עשירית האיפה ממחרת השבת איהו, וספרין שבע שבועין שלמין לאסתלקא לעילא, ולקבלא מאינון חמשין יומין עלאין דאימא עלאה, אורייתא דאקרי לחם, דכתיב (משלי ט, ה) לכו לחמו בלחמי, עכ"ל.

לחם - תורה

וכן מצאנו שלא בלבד שהתורה בכלל נקראת 'לחם', כפירוש המלבי"ם על הפסוק, וז"ל, הִטְרִיפְנִי לֶחֶם חֶקִי (משלי ל, ח), וז"ל, ובנמשל שיתחכם ע"פ חכמת התורה שהיא לחם הנפש המיועד לשלמותה ולחיותה, עכ"ל. אלא בפרט נגלה בתורה - מלחמה (מלשון לחם) - מלחמתה של תורה, כמ"ש רש"י (סוכה נב ע"א), וז"ל, האכלהו לחם - הטריחנהו במלחמתה של תורה, דכתיב (משלי ט, ה) לכו לחמו בלחמי, עכ"ל. ושוורש דברי רש"י הם מפורשים בחז"ל (בראשית רבה פרשת וירא), וז"ל, אמר ר' אחא וכי יש גוזלן גדול מזה, ואמר שלמה (משלי כה, כא) אם רעב שניאך האכלהו לחם וגו', מלחמתה של תורה, היך דאת אמ' (משלי ט, ה) לכו לחמו בלחמי, עכ"ל.*

ומשני בחינות 'לחם' שהנמצאים בתורה, היה משה רבינו ניזון במרום, כמתבאר במדרש (שמות רבה, פרשה מז סימן ז), וז"ל, ומאין היה משה אוכל, וכו', היה אוכל, מן התורה, שנאמר (יחזקאל ג, א) בן אדם את אשר תמצא אכול, ואוכלה, למה, שהתורה מתוקה, שנאמר (תהלים יט, יא) ומתוקים מדבש ונפת צופים. ד"א מלחמה של תורה דכתיב (משלי ט, ה) לכו לחמו בלחמי.

א וכן הוא בעוד מקומות בחז"ל, כגון: מדרש תנחומא (פרשת בשלח סימן ג), וז"ל, ר' ברכיה קורא עליו אם רעב שניאך האכלהו לחם (משלי כה, כא) זה יצר הרע, האכילהו מלחמתה של תורה, כשם שאומר (משלי ט, ה) לכו לחמו בלחמי, עכ"ל. וכן בשמות רבה (פרשה מז סימן ז), וז"ל, ד"א מלחמה של תורה דכתיב (משלי ט, ה) לכו לחמו בלחמי, עכ"ל. ופסיקתא דרב כהנא (פיסקא כז), וז"ל, ויגיעכם בלוא לשבועה (ישעיהו נה, ב), למה אתם יגיעים ואומות העולם שבעים, בלוא לשבועה, על שלא שבעתם מלחמה של תורה, ומיניה של תורה, דכת' (משלי ט, ה) לכו לחמו בלחמי וגו', עכ"ל.

ב ועיין מלחמה – שלום (ערך אבה), שמתעם הכי התורה ניתנה באופן של שלושה, כמ"ש (שבת פח ע"א) בריך רחמנא דיהב אוריין תליתאי לעם תליתאי, על ידי תליתאי, ביום תליתאי, בירחא תליתאי. והיינו שהתורה ניתנה בכזה אופן דייקא, מפני שיש בה מחלוקת, מחלוקת של תורה. אולם יש הכרעה ע"י שלשה, להביא לשלום, עיי"ש.

ג ועיין בהרחבה במבט הפנימי (אשת יפת תואר - זוהרה 016)

ד עיין סוכה (שם).

מלחמה - אתחלתא דנאולה (מנילה זיע"ב)

מלחמה שלום

תיבה אחר תיבה בסוד אחדות הבריא

אביון

נעוץ סופן בתחילתן

והבן שמחד אביון שפל מכולם, אולם מאידך עקב שפלותו, עולה מעל כולם. ושעם הדבר הוא כי הקב"ה עמו בכל מכל כל. וזה בסוד 'נעוץ סופן בתחילתן', שהשפל ביותר נכלל בעליון ביותר - בו ית"ש.

ומאשפת ירים אביון - ארון ברית ה'

כתוב בפירוש הגר"א על תפלת חנה, וז"ל, מאשפת ירים אביון (תהלים קיג, ז) - הוא בימי שאול, כי היושב על העפר הוא חסר מכל טוב ואין לו על מה לסמוך עד שהורד לעפר. אבל היושב באשפה הוא גרוע ביותר שהוכרח לישב במקום הטינופת, ואין לאל ידו להצילו משם. ומאשפת ירים אביון, הוא אז כאשר נלקח ארון האלקים והעמידו במקום אליהם שהוא אשפות, ולכן אמר אביון. ביאורו שתאב לכל ואין לאל ידו להשיבו, וכן התאוה תאוה להשיב ארון ה' ממקום ה' ממקום אשפות, וה' הרים אותם בהשיבו הארון כידוע, עכ"ל.

והבן שהאביון דבק במדרגת מאשפת ירים אביון, והוא ארון ברית ה'. וארון ובעיקר בכרובים שמעליו מאיר הארה מעל כח של מלחמה, ומשם יש כוח לאביון ללחום ולנצח. וזהו פרשת ניקי בנסע הקרון (במדבר י, לה), שיש נון לפניו ונון לאחריה, אור - ו, ארון. ושער הנון, בחינת אביון דתיקון, אין.

מציל אביון מגזלו

כתיב (תהלים לה, י) "מציל עני מחזק ממנו וְעַנִּי וְאַבְיוֹן מִגְזָלוֹ". וביאר בטהרת הקודש (מאמר תיקון היסוד פרק ג), את דלות האביון יותר מהעני, וז"ל, מי שהוא עני ואביון שאין לו שום כלי קרב, כי אביון הוא יותר דל מעני, ואין לו במה ללחום כלום, עם כל זה הקב"ה מציל אותו מגזלן זה, עכ"ל. והיינו שאין לאביון כח וכלים ללחום כלל ועיקר.

אולם מאידך כתב בקול מבשר (כי תצא, אות ה), וז"ל, בשם הרבי ר' בונים מפשיסחא זי"ע, דהנה אמרו חז"ל (קדושין ל ע"ב) אלמלא הקב"ה עוזרו אינו יכול לו, נמצא דעיקר ה'גמר' הוא מאת הקב"ה, רק שהאדם צריך להתגבר וללחום עמו. כמאמר הרב על הפסוק (תהלים קט, לא) "כִּי יַעֲמֵד לִימִין אַבְיוֹן לְהוֹשִׁיעַ מִשְׁפָּטַי נַפְשִׁי", עכ"ל. ומבואר בדבריו שהאביון אכן נחלם, אלא שהקב"ה עוזרו לגמור המלחמה כראוי, ולנצח.

אביוניה אשביע לחם

ועל דרך זה ניתן לפרש את הפסוק (תהלים קלב, טו) "צִידָה בָּרֶךְ אֶבְרָהָם אֶבְיוֹנִיָּה אֲשָׁבִיעַ לֶחֶם". שהקב"ה משביע את האביון במלחמה, לחם - מלחמה. ודומה לאדם ששבע ואינו רעב, מעין כך האביון שבע ואינו נלחם, כי הקב"ה נלחם עבורו.

א ועין ליקוטי תורה (חב"ד, שלח מח, ג).

ב כפשוטו מתפרש הפסוק, שהקב"ה משביע את האביון שרעב אף ללחם

ג ובפרט לפירוש הטהרת הקודש שהאביון אינו נלחם כלל וכלל

ד כמ"ש בשפתי כהן (סוף פרשת ויקהל, גימטריאות) וז"ל, ופניקם איש אל-אָתוֹ, סופי תיבות שלום, עכ"ל.

ה ולכך הארון היה יוצא עמהם למלחמה, כמ"ש בספרי (בהעלותך פיסקא כב) נֶאֱרָן בְּרִית ה' נִסֵּעַ לְפָנֵיהֶם (במדבר י, לג), זה שיוצא לפנייהם במלחמה.

ו וניתן לשמוע את השיעור - 'חנוכה 080 שער הנו"ן תשפ"ב' שמוסבר בארוכה עומק שער הנון שמאיר מכח הארון.

(מספר השיעור בקול הלשון #32438857).

מלחמה - אתחלתא דנאולה (פנילה זי"ע)

מלחמה שלום

תיבה אחר תיבה בסוד אחדות הבריא

אביר

אבירות הנפש האלוקית

וכן מצאנו אבירות דנפש האלוקית, כדברי השפתי כהן (במדבר יא, ו), וז"ל, ועתה נפשונו יבשה אין כל. שאין לה שום לחלוחית, שלא היה להם תורה ולא שום מצוה אלא שהיה להם קצת בטחון על ידי המן שהיו עיניהם תלויות בו, לזה אמר והמן כזרע גד, לומר שאפילו זה הבטחון אינו דבר נקל. כי זה היה נותן להם כח ואבירות לב, כמו בני גד שהיו נוצחים במלחמה שנאמר (דברים לג, כ) וְטָרַף יָרוּעַ אֶף קָדְקֵד, עכ"ל. והרי שיש אבירות של נפש בהמית, ויש אבירות של נפש אלוקית, וזהו מידת הבטחון.

אבירות דקדושה

ושורש אבירות דקדושה, היא במלחמה של תורה. וזהו דואג, שעליו נאמר (שמואל א כא, ח): אביר הרעים אשר לשאול, שהיה אב בית דין, והיינו נלחם בדיני תורה. אולם נפל מאבירות דקדושה (עין בהרחבה סנהדרין קו ע"ב).

ובתיקון היותר עליון, זה מש"כ לחם אבירים אכל איש (תהלים עח, כה), והוא לחם (לשון מלחמה) מן השמים - המן. שמצד אחד הוא מזון אנשי מלחמה, אולם מאידך הוא משכין שלום בין איש לרעהו.

אבירות במלחמה

כתיב (ירמיהו ח, טז) מִדֶּן נִשְׁמַע נִחְרַת סוּסֵיו מְקוֹל מִצְהָלוֹת אֲבִירָיו רָעָשָׁה כָּל הָאָרֶץ וּגו'. ופירש רש"י (שם) מִצְהָלוֹת אֲבִירָיו - צהלות משחק סוסיו, ומצינו במקום אחר סוסים הנקראים אבירים, מִדְּהָרוֹת דְּהָרוֹת אֲבִירָיו (שופטים ה, כב) ל' נְסוּס דְּהָר (נחום ג, ב). ובשופטים (שם) פירש רש"י, וז"ל, מִדְּהָרוֹת דְּהָרוֹת אֲבִירָיו - שהיו מרקידים את סוסיהם במלחמה כמו וסוס דוהר, הוא לשון הרקדת הסוס, עכ"ל. והרי שמתגלה אבירות בסוס שרוקד במלחמה.

אבירות הן בבעל חי ובן באדם

וכח אבירות במלחמה, מתגלה לא רק בבעל חי אלא גם כן באדם. וכמו שביאר הרד"ק את הפסוק בְּנִימִין זָאב יִטְרֹף (בראשית מט, כז), וז"ל, יהיה כמו הזאב שהוא טורף בהמות וחיות, והוא אביר לב לבוא אל הישוב יותר משאר חיות, וכן בני בנימין יהיו גבורים ואבירי לב ובעלי מלחמה, עכ"ל.

אבירות הנפש הבהמית

ובפשטות, זהו אבירות של נפש הבהמית שבאדם, שיש לה חוזק ותוקף לנצח במלחמה. ומהותה ביאר הגר"א (חבקוק א, ח), וז"ל, האכזריות והאבירות לב, עכ"ל. וזהו אבירות מצד שאינו מרחם, אלא תקיף. אולם אבירות רוחנית מהותה רחמים, כמ"ש רבינו בחיי (ויקרא יג, ב), וז"ל, וצריך שתתעורר כי לא מצינו מלת "אביר" בהקב"ה בדגש כי אם ברפה, והכוונה מדת רחמים, עכ"ל, ועיי"ש. וביאור דבריו, שלכן מילת אביר בהקב"ה ברפה, כי הדגש מורה על חוזק, תוקף ואכזריות, לעומתו ברפה שמורה על רחמים.

א ותיבת אביר היא גם מלשון 'אבר' שהוא כוח המעוף, כמ"ש רש"י הירש (בראשית יז, ג), וז"ל, "אבר" הוא הכנף, והוראתו הסמלית: כוח המעוף, ומכאן "אביר", עכ"ל, עיי"ש. ולכן מתגלה אבירות בסוס באופן ש'מרקד' בשעת המלחמה.

ב ועיין בתורה תמימה (הערות דברים פרק כ, הערה לט), וז"ל, ורכות היא מדת רחמנות שנמצאת גם בגבור ולב אביר, עכ"ל.

ג ע"ע במאורת עיניים (לר' דמן עכו, ויגש מט, כד), ובפרדס רימונים (שער כג פ"א, ערך אביר).

ד והוא אמר על דוד שהוא איש מלחמה בתורה (עין סנהדרין צג ע"ב). ועיין במבט הפנימי (תיקון כלי מלחמה) שבדוד המלך התגלה בחינת 'ה' איש מלחמה' - מלחמתו של הקב"ה. ולכן נאמר בו "ובכל אשר יפנה יצליח" (ע"ש בגמ').

ה והבן שדואג, שמו מורה על מהותו, הפיך הבטחון - דאגה, ולכן נפל מאבירותו. ועוד כדברי הגמ' (סנהדרין קו ע"ב) לא עסק במלחמתו של תורה באופן של 'לעסוקא שמעתא אליבא דהלכתא' - ולכן נשאר במדרגת מלחמה של תורה, בלי פנימיות השלום.

ו דור יוצאי מצרים הוגדרו כ'אנשי מלחמה'. עיין במבט הפנימי (שורש מלחמה - בלחם הנאכל ובאות ברית קודש) בהרחבה.

ז כמ"ש ביומא (נע"ה ע"א) המן מגיד להם לישראל מה שבחורין ומה שבסדקין וכו'. ועיין במבט הפנימי (שם).

מלחמה - אתחלתא דנאולה (מגילה ז' ע"ב)

מלחמה שלום

תיבה אחר תיבה בסוד אחדות הבריא

אָבֿל

ז' ימים

ועוד גילוי מצאנו שיו"ט עומד כנגד ונלחם באבילות, והוא בדמיון ביניהם במניין הימים שחלים (ז' ימים), כמ"ש במעשי השם (מעשי מצרים פרק כד), וז"ל, (אסתר ט, כב) וּמֵאֲבֵל לְיוֹם טוֹב, לפי שיוסף קבע אבילות לאביו שבע ימים (בראשית נ, י), והקב"ה נתן יום טוב שבע ימים. ועל זה אנו משבחים להשם יתברך שנתן לנו ז' ימים טובים נגד ז' ימים שהוא האבילות שנתאבל על יעקב, כי על כן נאמר ביעוד הרע ח"ו בעמוס (ח, י) וְהִפְכֵּתִי חֲגִיגָתְכֶם לְאֵבֵל, שבעה נגד שבעה, עכ"ל.

התכלית להפוך את הרע (אבילות) לטוב (שמחה)

והתכלית אינו רק שהיו"ט עומד כנגד ונלחם עם האבילות, אלא שמהפך את האבילות לשמחה. שמהפך את הרע לטוב, בבחינת פְּרָצוֹת ה' דְּרָכָיו אִישׁ גַּם אֲוִיבָיו יִשְׁלַם אֹתוֹ (משלי טז, ז), כמ"ש ביד מצרים (פירוש הגדה של פסח, על מטבע ברכת גאל ישראל, שאף שם נאמר הלשון "ומאבל ליו"ט"), וז"ל, הוא (ית"ש) מנהיג עולמו בשני הפכים, טוב ורע, והכל לפי הכנת המקבל, אבל מפי עֲלִיוֹן לֹא תֵצֵא הָרְעוֹת (איכה ג, לח), והוא פועל רק טוב. ונגד זה אמר 'ומאבל ליו"ט' כמ"ש בספ"ק דקידושין (לט ע"ב), דעבדין לה יום טב, שכל הרעות המגיעות לישראל הוא לטובתו ולזכותם לשכר הנצחי, והרע עצמו הוא טוב עכ"ל. ויסוד זה נתבאר הרבה בתורת הבעש"ט. והוא מדרגת שלום.

שני הפכים; אבילות ויו"ט

כתיב (אסתר ט, כב) וְהִפְכֵּתִי חֲגִיגָתְכֶם לְאֵבֵל, וּמֵאֲבֵל לְיוֹם טוֹב. הרי מבואר מדברי הפסוק שאבילות הוא ההיפך של יו"ט.

וביאר המהר"ל (אור חדש, אסתר ט, כב) טעם הדבר, וז"ל, ואמר וּמֵאֲבֵל לְיוֹם טוֹב וכו', כי יום טוב שייך לומר על כח בלתי גופני, כאשר האדם הוא בשלימות אלקי, וידוע כי היו"ט שהוא יום קדוש שייך אל כח בלתי גופני ויש לאדם שלימות אלקי, עכ"ל. והיפך 'כח בלתי גופני' הוא אבילות על מת; שכל הויתו גופני, שנסתלק ממנו אור האלוהי – נשמתו.

ויתר על כן יש בכח היו"ט לבטל את האבילות. והרחיב על כך ר' צדוק (ליקוטי מאמרים עמוד קלב), וז"ל, יום טוב שהוא היפך אבילות, דאין אבילות נוהג בו, וכמו שנאמר (אסתר ט, כב) וּמֵאֲבֵל לְיוֹם טוֹב, כי ענין שמחת יום טוב דכל שמחה נמשך על ידי הרגשת חיות, היפך אבל, הנמשך מהרגשת מיתה. וביום טוב שנצטוו בראיית פני האדון ה' באור פני מלך חיים יש הרגשת חיות ועל כן הוא זמן שמחה, עכ"ל.

יפה כח היו"ט מיום השבת

וביאר בליקוטי הלכות (יו"ד הלכות ראשית הגז הלכה א') מה החילוק בין שבת ליו"ט, שרק ביו"ט יש בכחו לבטל את האבילות, וז"ל, הרגל מבטל אבילות, אבל השבת אף שאין אבילות נוהג בו, אע"פ כן אינו מבטל, וכו'. שביום טוב יש הכנעה גדולה אל החטא וכו', כי יו"ט תלוי במעשה התחתונים, כמ"ש (ויקרא כג, ד) אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֹתָם, אל תקרי אתם [האל"ף בניקוד חולם] אלא אתם [האל"ף בניקוד פתח] וכו', אבל שבת קביעא וקיימא, והיא קדושה מעצמה, ואינה מבררת שום ברור, וכולם שלמים ושקטים ואין שום מלחמה כלל (בחינת שבת שלום), ועל כן שבת אינה מבטלת באבילות, עכ"ל.

^א ובקלוקל כתיב בעמוס (ח, י) וְהִפְכֵּתִי חֲגִיגָתְכֶם לְאֵבֵל.

^ב שולחן ערוך יורה דעה (הלכות אבילות סימן שצט סעיף יג)

^ג ועיי' ר' צדוק הכהן מלובלין – (פרי צדיק שמות פורים) קדושת יום טוב שהוא קדושת הזמן דישראל מקדשי ליה, ועל דרך שאמרו (במדרש רבה שם) אמר ליה הקדוש ברוך הוא אתה מפיל עין רעה במועדים שלהם הריני מפילך לפניך, ומוסיפים להם מועד אחד על מפתחך וכו'. והגם דיום טוב באיסור מלאכה לא קבילו עליהו, כמו שאמרו (מגילה ה"ב) מכל מקום השמחה ומצוות הנהגות בפורים הוא בזמן הקבוע מהחודש דישראל מקדשי לה דקא מעברי ירחי וכו' (פסחים קיז ע"ב), עכ"ל.

^ד עיין מלחמה – שלום (ערך אבוס)

^ה פרש"י (סו, וז"ל, שעושה מצוה יתירה דהוי רובא זכויות מתקנין לו בעולם הזה י"ט שנפרעים ממנו עונותיו וזהו תקון י"ט לו לעולם הבא, עכ"ל.

^י ועיין בר' צדוק הכהן מלובלין (דובר צדק עמוד קז), וז"ל, וכידוע גם כן דברי הבעל שם טוב כי הרע נעשה כסא לטוב (עיין שם). ולכך מקריבים (עי' פרי החם) נגדם (האומות), רצה לומר שמעלים גם כן כל השבעים אומות לה' יתברך. כי באמת כולם בריותיו, וגם בהם נעשה רצונו, על ידי ישראל שהכירו מתוך ההעלם שהם שקר ושלא לשמוע להם. וכך הוא רצונו. וזהו בסוכות, שעדיין רומז להעלם דהיינו הבטח בה', רק שמחובר באמת ועל ידי זה הוא השמחה האמיתית. אבל האמת הגמור הוא אחר כך, שאלילים כליל יחלוף, וה' בדד יתחנן וגוי שאין עוד מציאות לרע מעכו"ם ואז הוא שמיני עצרת (והבן, שזה מעל הז' ימים) שמקריבים פר אחד, עכ"ל.

מלחמה - אתחלתא דנאולה (מגילה יז ע"ב)

מלחמה שלום

תיבה אחר תיבה בסוד אחדות הבריא

אָבן

ויש לומר שב'אבן' מונח שורש הנס, שהרי מכה האבן ראו בנ"י את ה'נס', ומשם היגיע נס ההצלחה במלחמת עמלק.

וכן על פי זה ניתן להבין את מה שהעיר התורה תמימה (הערות שמות יד, הערה י) על הגמ' הנ"ל, וז"ל, קיי"ל שמברך על נסים שונים אף על פי שלא נחלט עוד אז תוצאת הדבר בכולו, כמו הרואה אבן שישב עליה משה בעת מלחמת עמלק, אף על פי שבעת הישיבה על האבן עדיין לא היתה המלחמה מכרעת לצד ישראל כמבואר בפסוק, עכ"ל. כלומר שמברכים על שורש הנס, אע"פ שעדיין לא נעשה הנס בפועל.

לא יהיה לך בכיסך אבן ואבן

ובעומק עמלק בא למלחמה מפני קלקול אבנים, כדרשת חז"ל (ילקוט שמעוני משלי רמז תתקמז), וז"ל, מאזני מרמה תועבת ה', א"ר בנאה אם ראית דור שמדותיו של שקר דע שהמלכות מתגרה בו, מה טעם, מאזני מרמה תועבת ה' (משלי יא, א) מה כתיב אחריו (שם, ב) פֶּאֶן יִדְוֹן וְיִבְאֵל קִלְוֹן, אף משה רמזה בתורה (דברים כה, יג) לא יהיה לך בכיסך אבן ואבן, (דברים כה, יז) זָכוֹר אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לְךָ עֲמָלֶק, עכ"ל.^א

וביטול עמלק ע"י אבן, כמ"ש בספר הליקוטים (שופטים פרק יז, ד"ה והנה תכין), וז"ל, עמלק, והוא הכלב, והאבן להכות הכלב, העולה בגימט' אבן, עכ"ל. וכאשר מכריתים זרעו של עמלק מן העולם נעשה שלום, כי שורש כל המלחמות הוא עמלק, ולכן הכרתו תולדתה שלום.^א

ויקחו אבן וישימו תחתיו

כתיב במלחמה הראשונה עם עמלק (שמות יז, יב): וידי משה כבדים ויקחו אבן וישימו תחתיו וגו'.

ופירש במושב זקנים (שם, יא) את הפסוק, וז"ל, וְהָיָה פֶּאֶשֶׁר יָרִים מִשֶּׁה יָדוֹ. פי' ה"ר ר' משה, עם המטה, וגבר ישׁרָאֵל, שהמטה (י) היה סימן לישראל, כדרך שנושאים במלחמה נס, ובראשו בגד. וזהו וידי משה כבדים ויקחו אבן וישימו תחתיו ויָשֵׁב עָלֶיהָ במקום גבוה, ויראו ישראל הנס שלהם. וזהו (שם, טו) וַיִּקְרָא שְׁמוֹ ה' נָסִי, עכ"ל. והיוצא מדבריו, שה'אבן' אפשרה לבנ"י לראות את הנס שלהם – הבורא יתברך. וכדברי ר' חיים פלטיאל (שמות יז:טו) ה' נָסִי - הוא נס ודגל שלי.^א

הרואה אבן שישב עליה משה

מובא בגמ' בברכות (נד ע"א): תנו רבנן, הרואה וכו' ואבן שישב עליה משה בשעה שעשה יהושע מלחמה בעמלק, וכו' על כולן צריך שיתן הודאה ושבח לפני המקום, וכו' דכתיב "וידי משה כבדים ויקחו אבן וגו' וישב עליה".

ולכאורה צ"ב דברי הגמ' דהרי הנס לא נעשה ע"י ה'אבן', אלא רק שימש כמושב למשה, ותו לא. וכדברי התוספות הרא"ש (שם), וז"ל, אבל אבן של משה לא נעשה בה נס אלא ישב עליה, עכ"ל. וא"כ מדוע כאשר רואה את האבן אשר ישב עליה משה עליו לתת שבח והודאה לפני המקום?

^א וע"ע חזקוני (שמות יז, יב), וז"ל, ויקחו אבן וישימו תחתיו וגו' ועל שהיו ידיו כבדים להרים מטה האלוקים כל שעה, עכ"ל. אולם כפשוטו עשה כן משה על מנת לצער את עצמו, כמ"ש ילק"ש (ישעיהו רמז תכג), וז"ל, מצינו במשה רבינו שצער עצמו עם ישראל, שנאמר ויקחו אבן וישימו תחתיו, וכי לא היה לו למשה כר או כסת שישב עליו? אלא כך אמר משה הואיל וישראל במלחמה ובצער אף אני אהיה בצער עמהם, עכ"ל.

^ב ועיין רש"י הירש שמות (יז, טו), וז"ל, "ה' נָסִי" - ה' קורא אותי למלחמה, והוא מראה לי היכן אלחם. "נס" אינו כלי נשק ולא מגן, "נס" הוא הדגל המתנוסס מעל ראשי הלוחמים, להראותם כוונתו ומקומו של הקרב. מטרתו של המפעל, שה' ייסדו והפעילו על - ידי משה, אינה רק כינון עם ישראל כשהוא לעצמו. מטרת הבניין האלוהי, העלאת כל דבר אנושי בישראל אל ה', היא מלחמת הנצחון על כל דבר בלתי - אלוהי ובלתי - אנושי בעולם. בניין זה אין לו מגמה תוקפנית, אבל תוקפים אותו כפי שעשה כאן עמלק, ובמלחמת התגוננותו יאבד זכר עמלק, עכ"ל.

^ג וכתב באבן עזרא (דברים כד, ו), וז"ל, אבן ואבן איפה ואיפה עשק ממש, גם עמלק עשק לישראל, עכ"ל. ועיין תולדות יצחק (דברים כה, ה"ה ומן האיפה הגדולה), וז"ל, וכן האיפה הגדולה למכור יש לו לפתח הבית, ועושה רע בשיש לו איפה קטנה תוך הבית, ומתנצל בגדולה אני מודד, לכן סמך לזה [פסוקים יג יז] לא יהיה בכיסך אבן ואבן איפה ואיפה. ולפי שמלך עמלק שקל לאנשי המלחמה שלו בשקל המערכה, ששלח אנשים שלא ימותו בתוך השנה ההיא כפי המולד שלהם, ושקל המערכה הוא שקל מזויף, אין יש שקל שלם ואמיתי אלא שקל הקדוש ברוך הוא, שהוא לבדו אמת ומי שהקב"ה גוזר שיחיה יחיה ודאי, לכן סמך למשקלות [פסוק יז] זכור את אשר עשה לך עמלק, זה דעתי בקישור כל המצות האלה, עכ"ל.

^ד ועיין במבט הפנימי (005 - מלחמת עמלק), שכל זמן שהיו העננים מכה אהרן הכהן, שמדתו שלום, לא באו עמלק להילחם עם ישראל. עיי"ש בהרחבה.

^ה ועיין במלבי"ם (שמות יז, יב), וז"ל, וידי משה היו כבדים. אבל ידי משה היו כבדים, כי רבו מחוסרי אמונה אשר לא היה לבבם שלם עם ה', ולכן לא היה יכול להרים ידיו, כי החומריית גבר על הרוחניית העולה היא למעלה. ויקחו אבן, האבן מרמז על אחדות ישראל ואגודתם להיות עם אחד, כמו שרמזו ליעקב במה שהתאחדו אבני מראשותיו לאבן אחד, וכמ"ש משם רועה אבן ישראל, כמו שהאבן הוא דבוק חלקים רבים להיות עצם אחד, ר"ל שע"י אחדות העם תגן אמונת המאמינים וזכותם על הבלתי מאמינים, וישימו תחתיו, רומז שכל ישראל התאחדו להכניע תחת משה ויהי בישרון מלך בהתאסף וכו' יחד שבטי ישראל, וישב עליה הישיבה מורה על המנוחה, כמ"ש הרמב"ם במו"נ [ה"א] שע"י זכות זה מצא מנוח מן המקטרג, ואהרן וחור, וגם מצא תמיכה מזכות אהרן וחור שתמכוהו בזכותם ובתפלתם. והנה האבן שמורה על האחדות יהיה, אם מצד אחדות העם, אם מצד האמנות באחדות הבורא, באופן שיתאחדו אחד אל אחד, עכ"ל, עיי"ש. ומכוח אחדות זה - יחוד ה' יתברך - ימחה זכר עמלק, כמ"ש במדרש (שכל טוב (כוכב) שמות יז:טז), וז"ל, ואימתי אני אמחה את זכרו, בשעה שתעקר ע"ז היא ועובדיה מכל תחת מפרס השמים, ואהיה אני יחיד בעולם, שלא תהא אלהות זולתי אלהותי שתהא מיוחדת בכל העולם

מלחמה - אתחלתא דנאולה (מנילה ז'ע"ב)

מלחמה שלום

תיבה אחר תיבה בסוד אחדות הבריא

אבנט

מיגז גאיז

איתא בגמרא (זבחים יח ע"א), תנו רבנן: **היו** (בגדי הכהונה שלבש הכהן בשעת עבודתו) **מרושלין** (נגררין בקרקע), **או מסולקין** (מן הקרקע, שהיו גבוהים מהקרקע מחמת שהיו קצרים, או שהיו) **משוחקים** (מיושנים), **ועבד - עבודתו כשרה! אמר רב יהודה אמר שמואל: מרושלין - כשרין, מסולקין - פסולין!** ובהמשך (שם ע"ב) שואלת הגמרא: **וכי תימא מאי מרושלין?** (שהכשירה הברייתא, לא כשהיו מרושלין ונגררים על הקרקע, אלא שהיו) **מסולקין על ידי אבנט** (עד למידתו של הכהן, ולפיכך לא אכפת לו שהיו ארוכים יותר ממידת הכהן, כי) **אבנט** (המגביהם עד למידת ארכו של הכהן חשיב כאילו הבגד) **מיגז גאיז**, (ולא חשיב מרושל, שהרי אינו נגרר על גבי קרקע). ופירש רש"י (שם, ד"ה וכו"ת מאי), וז"ל, אבנט מיגז גאיז. כלומר כל סלוק שע"י אבנט הוה ליה כחותך ונוטל היתר שבהן ומכשירן, עכ"ל.

ודין זה של אבנט שיש בכחו 'לחתוך', נאמר בין לחומרא ובין לקולא. וכבר הרחיבו על כך בפוסקים; עין תהלה לדוד (או"ח סימן יא ס"ק ה), ובנשמת אדם (ח"א כלל יא, ס"ג).

מקום חגורת האבנט

ובעניין מקום חגורת האבנט שנינו (זבחים יח ע"ב), וז"ל מאי (יְהִי עַל מְתֵנִיקָם) לֹא יִתְקַרֵּב בִּפְנֵי (יחזקאל מד, יח)? אמר אביי: לא יתגורו במקום שמזיעין, כדתניא: כשהם חוגרין, אין חוגרין לא למטה ממתניהן ולא למעלה מאציליהן כנגד אצילי ידיהן, עכ"ל.

ונחלקו הראשונים היכן מקום חגורת האבנט. שיטת רש"י (זבחים יט ע"א ד"ה כנגד אצילי, ובזבחים פח ע"ב ד"ה אהיכא דאיתיה) והרמב"ם (הלכות כלי המקדש פ"י הלכה א - ב), שחוגרים את האבנט למעלה מטבורו, סמוך לאצילי ידיו כנגד לבו (בין חזה לטבור). ושיטת התוס' (מנחות לו ע"א ד"ה קיבורת, עיי"ש) והראב"ד שמקום חגורת האבנט הוא על כריסו (מתחת לטבור).

חד פרסא

ובלשון פנימית יותר, מקום זה שבין חזה לטבור, יש בו 'חד פרסא'. שמחלק גופו של האדם לשנים, בין חציו עליון לחציו תחתון. כמ"ש במבוא שערים (ש"ה, ח"ב, פ"ב), וז"ל, ודע כי באמצע גופא וכו' יש חד פרסא הנקרא יתרת הכבד,

טרפשא דכבדא, והיא מה שנזכר בפרשת בראשית (זוה"ק כרך א דף לב ע"ב), א"ר יצחק אית קרומה במציעות מעוי דבר נש, דאיהו פסיק מתתא לעילא וכו'. ואמנם פרסא זו אינה ביושר, כי כשמתחלת דרך פנים מתחלת מסיום החזה, וכי שמתפשטת אל האחור היא כנגד הטבור, עכ"ל. ועין עוד בדבריו (ש"ב ח"א פ"ב).

חד פרסא הוא סוד - יְהִי רְקִיעַ

וכתב בעץ חיים (ש"ח פ"ב מ"ת), וז"ל, הניח חד פרסא באמצע גופו, במקום טבורו מבפנים, כדי שיפסיק בינתים. וז"ש (בראשית א, ו) יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וַיְהִי מְבָדִיל בֵּין מַיִם לַמַּיִם, עכ"ל.

וכלשון הרמ"ז (שמות), וז"ל, ידוע שבכל פרצוף יש שתי מדרגות, דהיינו ממראה מותניו ולמעלה, וממראה מותניו ולמטה. וה"ס יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם (בראשית א, ו), שהוא אותו פרסא המבדיל בין אברי הנשימה לאיברים שלמטה. ובבית המקדש הוא יבדיל בין הקודש לקודש הקדשים.*

יְהִי רְקִיעַ (אבנט) הוא שורש למחלוקת וגיהנום

ורקיע זה – אבנט, הוא שורש למחלוקת ולגיהנום, כמ"ש (זוה"ק כרך א, יז ע"א) ורזא דא יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וַיְהִי מְבָדִיל (בראשית א, ו) דא מחלוקת קדמאא אתערו דרוגזא ותוקפא, בעא לאפרשא ואתער גיהנום, עד דרוגזא ותוקפא אצטנו, וכדין ויעש אלהים את הרקיע וגו' אתער מחלוקת דרחימו וחביבו וקיומא דעלמא, וברזא דא מחלוקת שמאי והלל, דתורה שבע"פ עאלת ברחימו גבי תורה שבכתב, והוה בקיומא שלים.

והבן שאבנט – רקיע, שורש למחלוקת וגיהנום, שהוא שורש המלחמה. אולם מאידך בבחינת מחלוקת שמאי והלל, זהו רחימו - אהבה, שלא נמנעו בית שמאי מלישא נשים מבית הלל, ולא בית הלל מבית שמאי (יבמות דף יג ע"ב). וזה שלום, כמ"ש בעין יעקב (שם), וז"ל, ללמדך שאהבה וריעות נוהגין זה בזה, לקיים מה שנאמר (זכריה ח, יט) וְהָאֵמֶת וְהַשָּׁלוֹם אָהָבוּ, עכ"ל. וכמ"ש חז"ל, רקיע אותיות עיקר, מקום חיבור הנפרדים.

א עיין ספד"צ (פ"ה, ד"ה יהי רקיע. ובגר"א שם).

ב וכן דייק הכלי יקר (בראשית א, ו), מלשון הפסוק, וז"ל, ומה שלא נאמר יהי רקיע ויהי רקיע, כדרך שנאמר (בראשית א, ג) יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר, לפי שאין פתגם הרעה נעשה מהרה, לפיכך הרקיע המורה על המחלוקת לא נעשה תיכף, עכ"ל.

ג ועין תיקונים (יט ע"ב, קכו ע"ב).

מלחמה - אתחלתא דנאולה (פנילה ז'ע"ב)

מלחמה שלום

תיבה אחר תיבה בסוד אחדות הבריא

אבק

וַיִּתֵּן יַעֲקֹב לְבָדוֹ וַיֵּאָבֶק אִישׁ עִמּוֹ

כתיב (בראשית לב, כה) כאשר נלחם יעקב אבינו בשרו של עשו: וַיִּתֵּן יַעֲקֹב לְבָדוֹ וַיֵּאָבֶק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר. והאבקות זו עם שרו של עשו, מוגדרת כמלחמה, כמ"ש ר' סעדיה גאון (עזרא ד, יט), וז"ל, וַיֵּאָבֶק דְּדוֹר – ומלחמות, כמו וַיֵּאָבֶק (בראשית לב, כה) ותרגם ואשתדל וכו', וכן הוא אומר וַיֵּאָבֶק אִישׁ עִמּוֹ, מלמד שנלחם המלאך עד שעלה אבק ברגליהם עד כסא הכבוד, ועל כך נדע כי אשתדו מלחמות הם, עכ"ל.^א

ועוד הפליגו חז"ל בהשפעת מלחמה זו, עד שאמרו, וז"ל, כל מלחמות שישראל עושים בעוה"ז, בזכות אותו אבק של יעקב אבינו, עכ"ל.^ב

וַיֵּאָבֶק אִישׁ, לְשׁוֹן אֲבָק

ופרש"י (שם), וז"ל, וַיֵּאָבֶק אִישׁ – מנחם פירש ויתעפר איש, לשון אבק, שהיו מעלים עפר ברגליהם על ידי נענועם, עכ"ל. כלומר שתיבת 'וַיֵּאָבֶק' היא מלשון 'אבק'.

וביאר בצרור המור (בראשית, פרשת וישלח) את העומק המסתתר מאחורי התיבה 'וַיֵּאָבֶק', וז"ל, ולכן אמרו שאמר וַיֵּאָבֶק אִישׁ עִמּוֹ. ולא אמר ויתחבר או ויתקשר אלא וַיֵּאָבֶק, שהוא כמו אבק שאין בו ברכה. כי בעפר יש בו ברכה, אבל באבק אין בו ברכה. כמו שאין ברכה בסמאל (שרו של עשו), עכ"ל. ולכך דייקא ביקש משרו של עשו, ברכה, כמ"ש (שם, לב, כז) וַיֵּאָמֶר לֹא אֶשְׁלַחָהּ כִּי אִם בְּרַכְתִּי, והיינו שיעקב לא רק ביקש ברכה אחת, אלא ביקש ליטול מסמאל את עצם כח הברכה. ומשום כך דבק בשרו של עשו אבק, כמ"ש הרבינו בחיי (שם), וז"ל, וע"ד המדרש (ב"ר עז,

א) וַיֵּאָבֶק אִישׁ עִמּוֹ, מלשון אבק, כי תמלא אבק האיש שהיה עמו, ושרו של עשו היה, עכ"ל.

מהות המלחמה

ואותו אבק עלה עד כסא הכבוד, כדברי הגמרא (חולין צא ע"א), וז"ל, דרש ר' יהושע ב"ל: מלמד שהעלו אבק מרגלותם עד כסא הכבוד, עכ"ל.

ועל פי מאמר חז"ל הנ"ל, ביאר המלבי"ם (בראשית לב, כה) את מהות מלחמה זו, וז"ל, עיקר שם יעקב הוא על יעקב הפנימי, שהוא נפשו ונשמתו, שזה יעקב העיקרי, ר"ל שנפשו של יעקב נותרה לבדה מופשט מן האישית והחומר וכו', וחז"ל (חולין שם) אמרו מלמד שהעלו אבק מרגלותם עד כסא הכבוד, היינו שהיה מלחמה הפנימית הזאת עד שרשי אמונתו, שרצה להעבירו משרשי האמונה, עכ"ל, עיי"ש.^א

אח עשו ליעקב

אולם בשורש, כמו שהרחיבו רבותינו; האריז"ל (ארבע מאות שקל כסף, דף רפב), ורמח"ל (קנית ה' צבאות ח"ב ד"ה ענין עשו), יש אחדות ושלום בין עשו ליעקב (עשו, גימטרייה שלום. פענח רזא כה, כב). כמ"ש (מלאכי א, כב) אֶחָד עָשָׂה לִיעֲקֹב, והיינו שבשורש הם קדושים ואהובים, ויש ביניהם אהבה ושלום.

^א מדרש אגדה (בוכר) (בראשית לב, כה), וז"ל, שרו של עשו היה, עכ"ל. וכן גימטרייה של 'איש עמו', עולה למניין - עשו אדום. ובבעל הטורים (שם) נתן רמז לדבר, וז"ל ויאבק איש עמו. ס"ת קשו. על שם ובית עשו לקש (עובדיה א, יח) (ב"ר עז ב), עכ"ל.

^ב וכתב בקהלת יעקב (ערך אבק), וז"ל, אבק בא"ב ב"ם, לחם, עכ"ל.

^ג ועין ספר הברית (ח"א מאמר יז פ"ו, ד"ה אחרי אשר), על אבק שריפה במלחמות.

^ד עין רמב"ן (שם, שם, כה).

^ה ועין בן יהודיע (חולין צא ע"א) שכתב אבק ר"ת אורה ברכה קדושה, וע"ז היה המלחמה, עיי"ש.

^ו שכל טוב (בוכר) בראשית (לב, כה), וז"ל, מדכתיב וַיֵּאָבֶק אִישׁ עִמּוֹ, הוּא אומר איש אשר עמו נתמלא אבק, עכ"ל.

^ז עין בן יהודיע (ר"ה יט ע"א, ד"ה אמרה להם)

^ח בעל הטורים בראשית (לב, כה) ויאבק. בגימטריא כסא הכבוד. מלמד שהעלו אבק עד כסא הכבוד (חולין צא ע"א):

^ט עין רבי אברהם בן הרמב"ם (בראשית לב, כה), וז"ל, וַיִּתֵּן יַעֲקֹב אֶחָד בְּכָל יָמָיו אַחֲרֵי שֶׁהָיָה בְּכָל יָמָיו לְרַחֵם וּלְרַחֵם אֶת כָּל הָעָם וְלֹא נִשְׁאַר אֶצְלוֹ עֲבָדִים וְחַפְצִים נִתְּעַלָּה בְּאוֹתָהּ הַתְּבוּדוֹת הַגִּשְׁמִית אֶל הַתְּבוּדוֹת הָרוּחָנִית אֲשֶׁר בְּסוּפָה הַשִּׁיג הַשִּׁגָּת נְבוּאָה שֶׁנִּדְמָה לוֹ בַּהּ כְּאִילוֹ יֵאָבֶק אִישׁ עִמּוֹ וְהוּא מֵלָךְ, עכ"ל.

^י פסיקתא זוטרותא (לקח טוב) בראשית (לב, כה), וז"ל, אומות העולם ומלכות אדום הרשעה הם נאבקים עם ישראל כדי להטעותם מדרך ה', שנא' שובי שובי השולמית שובי שובי ונחזה בך (שה"ש ז א), עכ"ל. וע"ע בכלי יקר (בראשית לב, כה), וז"ל, סמאל שרו של עשו הנקרא סמאל עשו, כי כל חפצו וישעו לסמא עיני האדם ולהכותו בעיורון ולעשותו סומא מעין השכלי, עד אשר לא יוכל הרואה לראות במראות האמת לבוא ולראות פני ה' ולבוא בסוד ה' ליראיו בסתרי התורה, כי הוא שטן הוא מלאך המות הוא יצר הרע (בבא בתרא טז א) ורמז לדבר כי סמאל שותפו של ענבים באלפ"א בית"א ואותיות שניות, כי כמו שהיין היוצא מן הענבים כשהוא משכר את האדם הרי הוא עיור בסתם עיניו, כמו שנאמר (בראשית מט יב) חכלילי עינים מיין, וסתם שיכור הולך כעור וסומא, כך סמאל זה שותפו, כל מזימותיו לסמא עיני האדם עד אשר לא יוכל לראות את השמש. ואם כן הענבים מסמאים עין הגשמי, וזה סמאל שותפו מעורר עין השכלי, שלא יראה במראות האל וזהו סמאל מלה מורכבת, עכ"ל, עיי"ש.

^{יא} ועין אם לבינה (לרמ"ז אות י' אות מו, ד"ה עוד בעניין יעקב). וע"ע אמרי נועם (חנוכה אות ב'). ועוד רמזו רבותינו, אבק ר"ת אות ברית קודש, שע"ז נלחם. קהלת יעקב (ערך אבק).

מלחמה - אתחלתא דנאולה (מגילה ז'ע"ב)

מלחמה שלום

תיבה אחר תיבה בסוד אחדות הבריא

אבר

בו שום תועלת במלחמה כחסרון שן מ"מ גם מצד מום כזה נמנע מיוצאי צבא, עכ"ל.

שלמות הגוף מורה שהדין עמהם

ויש להסביר את טעם הפסול כדברי המהר"ל (גור אריה, דברים שם), וז"ל, אפשר הטעם, כי כאשר מחוסר אבר נראה שהוא מוכן לחסרון בגופו, ויש לחוש שיהיה ניזק במלחמה בגופו, כיון שהוא מוכן להיות חסר בגופו. אבל נראה שיש בזה דבר עמוק מאוד, כי צריכין שיעשה השם משפט באויביהם, ויעשה מדת הדין בהם. ולכך צריך שיהיו שלמים, כי אז מדת הדין עמהם, כי אין מדת הדין (דתיקון, משלון די – ו) שורה אלא אם כן יש הכל שלם (אולם כאשר יש חסר, שורה מדת הדין דקלקול). שכל ענין הדין (מלשון די, ואין צריך יותר) בלא תוספת ומגרעת, רק הכל דין שלם. ולפיכך מחוסר אבר אינו יוצא למלחמה, עכ"ל. ועל פי דבריו מתיישב מדוע כל חסרון גופני מהוה פסול ליציאה למלחמה.

מחוסר אבר אין צלם האלקים אצלו בשלימות

עוד טעם מדוע מחוסר אבר אינו יוצר למלחמה, מובא בשם משמואל (דברים פרשת כי תצא, שנה תרע), וז"ל, וכמו שאמר כ"ק אבי (האבני נור) אדמו"ר זצוקלה"ה הטעם שאין מחוסר אבר יוצא למלחמה משום דכיון שהוא מחוסר אבר אין צלם האלקים אצלו בשלימות, עכתדה"ק. ולכך כאן דכתיב כי תצא לשון יחיד שהם כולם כאיש אחד בלב אחד, וא"כ נחשב שכל אחד קיים כל רמ"ח מ"ע כנ"ל ונשלם אצל כל אחד כל רמ"ח אברי הנפש שורה צלם האלקים בשלימות על כל אחד ואחד ובטח ינצחו המלחמה, עכ"ל.

שלם באבריו מאיר בו אור השלום

אולם שלם באבריו, מאיר בו אור השלם, אור השלום. ולכך בכל מלחמה מאיר אור השלם, אור השלום.

מחוסרי אבר אין יוצאין למלחמה (ספרי):

ב משנה בסוטה פרק ח משנה ז. ו"ע גמ' סוטה (מד ע"ב).

ג כדכתב בקרא (ויקרא כא, יז) דבר אל אהרן לאמר איש מנרעך לדרתם אשר יהיה בו מום לא יקרב לקריב לטם אלהיו.

ד רש"י הירש (ויקרא א, ג) הקרבן מבטא את טיב יחסו אל ה'; אך "תמימות" היא תנאי ראשון ליחס זה; ואין תמימות עם ה' אלא ביטול כל ישותנו אליו. הוא שנאמר: "בכל - לבבך ובכל - נפשך ובכל - מאדך" (דברים ו, ה). הרי זו מסקנה ישירה מן המצוה שנאמרה לנו בראשונה: "והייתם לי סגולה" (שמות יט, ה; וראה פ"א שם); כי מצוה זו מניחה את אבן היסוד של כל ייעודנו: יחסו אל ה' יקוף את הכל - ללא שיוך וללא סיג. עתה מום שנמצא בבהמת קרבן הוא פגם באדם המתקרב; כי האבר הפגום מסמל את אחד מתחומי אישיותו; ותחום זה כבר יצא מכלל ההתמסרות אל ה'. אין האדם מתקשר עם ה' בשלמות - בכל ישותו ובכל יחסיו; כי הוא משייר דבר מה ושומר אותו לעצמו. אולם המסקנה הישירה מאמנות האחדות היא התמסרות גמורה אל ה' - ומסקנת מצות "שמע" היא מצות "ואהבת"; וכך כל המשייר דבר מעצמיותו ומוציא אותו מכלל יחסו עם ה' - כבר כפר באחדות ה'. וכבר הערנו במקום אחר (בראשית יז, א): "תמים" - שהוא שרשו של "תמים" - איננו מורה רק על הווייה שלמה בתכלית, אלא הוא גם שולל כל הווייה אחרת. בתורת - כהנים נאמר כאן: "תמים" - כשם שאם אינו תמים אינו לרצון, כך אם אינו כענין הזה אינו לרצון. פירוש מאמר זה איננו ודאי (ראה גם קרבן אהרן שם). ואולי כך פירושו: כשם שהקרבן יהיה תמים, כן יקריבנו בתמימות "כענין הזה" - על פי הסדר האמור בפרשה. לפי זה, אין "תמים" שם תואר לכינוי המושא אלא הוא תואר - הפעל של "יקריבנו". אך (הקרבן אהרן מביא נוסח אחר מתוך פסיקתא - זוטרתא: תמים - כשם שהקרבן אם אינו תמים אינו לרצון, כך האיש אם אינו תמים אינו לרצון. על פי זה יתבאר המאמר בתורת - כהנים: תיבת "אינו" השניה איננה מתייחסת לקרבן, אלא למקריב. והרי גם כאן אותה תפיסה, הרואה את הקרבן כביטוי למקריב; והתכונות המתנות את כשרות הקרבן הן סימנים לתכונות האדם, - ובלעדיהן אין המקריב מתקבל ברצון. "זכר תמים" מציין אפוא גם את הנושא וגם את המושא: קריבנו זכר תמים - וכגבר תמים יקריבנו, עכ"ל.

ה ויתכן לומר שחסרון שינוי גורם שלא יאכל כראוי ונחלש, ואינו ראוי למלחמה לפי כוחותיו. ולפ"ז נצרך יותר משן אחד שיפסל לצאת למלחמה. ויש לדקדק לפי מקור הילפותא, ודו"ק.

י ו"ע דבריו: דברים פרשת כי תצא (שנה תרעה, שנה תרפ).

בלבבי משכן אבנה

מלחמה - אתחלתא דנאולה (מנילה יז'עב)

מלחמה שלום

תיבה אחר תיבה בסוד אחדות הבריא

אברהם

ונלחם בו.

ובעומק תחילת המלחמה היא בנתינת גט כריתות לאשתו, ל'כנגדו', ול'מנגדו'. כיוצאי למלחמת בית דוד, וכן עשה אברהם בעצמו, כמו שכתב החתם סופר, וז"ל, אברהם יצא למלחמה, כתב גט כריתות לאשתו בצינעא, עכ"ל.

נברא שטן עמה

ויתר על כן, מעבר לכך שאדם נדרש להילחם עם הכח המנגדו, הרי כדברי חז"ל (בראשית רבה -וילנא- פרשה יז סימן ו), 'נברא שטן עמה', ונדרש להילחם הי המלחמה בתוך אברהם עצמו, כמ"ש באמרי אמת (בראשית חנוכה שנה תרעד), וז"ל, כתיב (משלי יט, כא) רבות מן־שבות קלב איש, ר"ת אברהם, שאברהם אבינו היו לו מלחמות ונסיונות ועבר מחשבות זרות עד שמסר נפשו לכבשן האש ואז נאמר (נחמיה ט ז) ושמת שמו אברהם ואיתא (נדרים לב ע"ב) שהמליכו הקדוש ברוך הוא גם על האברים שאינם ברשותו של אדם, וכתיב (נחמיה ח, ט) ומצאת את לבבו נאמן לפניך, עכ"ל, עיי"ש.

אלה תולדות השמים והארץ בהבראם

ואמרו חז"ל (זוה"ק כ"א דף פו ע"ב), וז"ל, אלה תולדות השמים והארץ בהבראם. אל תקרי בהבראם אלא באברהם, באברהם מתקיים עלמא, עכ"ל. וכשם שבבריאת העולם נתייעץ הקב"ה אם לברוא העולם, ומהם אומרים יברא, ומהם אומרים אל יברא (ילקוט שמעוני תהלים רמז תתלד). כן הוא באברהם, וזהו מלחמה על עצם קיומו ודו"ק. ואסתכל באורייתא וברא עלמא (זוה"ק ח"ב דף קסא ע"ב), ובשורש התורה זהו אור של שלום, כמ"ש (משלי ג, יז) דְרָכֶיהָ דְרָכֶיךָ נָעִם וְכָל נְתִיבֶיהָ שְׁלוֹם י.

המלחמה הראשונה המופיע בתורה, היא מלחמת ארבעת המלכים את החמשה. וכתוב בה (בראשית יד, יד - טו) וַיִּשְׁמַע אַבְרָם כִּי נִשְׁבָּה אָחִיו וַיֵּרָק אֶת חֲנִיקָיו וַיֵּלֶיךָ בֵּיתוֹ וְגו' וַיִּסְלַק עָלֵיהֶם לָלֶיְלָה הוּא וַעֲבָדָיו וַיִּפְּסוּ וַיִּרְדְּפֵם עַד חֹבְבָה אֲשֶׁר מִשְׁמָאל לְדַמְשֶׁק וְגו'.*

סיבת המלחמה - אברהם

ובפשוטו, המלחמה הייתה בין המלכים, אולם כיון שנשבה לוט שהוא בן אחיו, הכניס עצמו אברהם למלחמה זו על מנת להצילו. אולם כתב בצרור המור (בראשית, לך לך), וז"ל, נראה כי סבת המלחמה לא הייתה אלא בשביל אברהם. לכן חזר לומר לקיחה אחרת בלוט. כי תכליתם היה זה. ולזה אמר "בן אחי אברהם", (כי המלחמה הייתה) בסבת היות אחי אברהם. או שחשבו שהיה אברהם אחר שהיו דומים זה לזה, ולכן אחר שלקחו אותו וילכו לדרכם, כי כבר השיגו מבוקש, עכ"ל. והרי מבואר מדבריו שסיבת המלחמה הייתה בגלל אברהם.

שורש המלחמה במלחמתה של תורה

ושורש המלחמה, בתורה עצמה - מלחמתה של תורה. וכתב בהעמק דבר (בראשית יד, יד), וז"ל, בנדרים (לב ע"א) איכא למ"ד שהוריקן בדברי תורה, והוא פלא, מה זה שעה לד"ת, אבל הענין הוא כמ"ש"כ לעיל (בראשית יב, יז) דזכות התורה היא חרב של ישראל, ובזה הזכות הגין ה' ולחם בשביל אברהם. על כן כל שהמלחמה כבדה יש להעמיק יותר בהלכה ולשנן את החרב (א), וכך עשה אברהם הוריק את חניכיו בהלכה עמוקה עד שהיה קשה להם להבין והוריקו פניהם, עכ"ל, עיי"ש. ובדקות התעסקו בתורה באופן של מלחמתה של תורה, ומכאן כך השתלשל ניצחון בפועל במלחמה הגשמית.

לא זכה מנגדתו

וכן שורש המלחמה היא באדם עצמו, כדכתיב (בראשית א, כז) בבריאת האדם: זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא, וכבר אמרו חז"ל (יבמות סג ע"א), זכה - (הנְקֵבָה) עוזרתו, לא זכה - והרי כאשר 'לא זכה', עומד כח ניגוד אליו,

א ואזי כתיב (שם פסוק יח) ומלכי צֶדֶק קָלָף שֶׁלֶם הוֹצִיא (בעבור אברהם) לָקָם וגו'. והבן הוציא לחם עבר מעשה במלחמה שעשה אברהם, לחם לעומת מלחמה.
ב ועיין המבט הפנימי (שורש המלחמות - משיח), שהתבאר שאברהם נלחם על האור של משיח הגנוז בלוט. וכן מאותו מלחמה ואילך כל המלחמות יסודם על אורו של משיח.
ג פסיקתא זוטרותא (בראשית יד, יד), וז"ל, שהיה דומה לו, עכ"ל.
ד עין ספר הליקוטים (נח, פרק יא).

ה וז"ל (שם), אומר לך כלל תבין אותו בכל פרשיות הבאות בספר הישר של אברהם יצחק ויעקב, שבא ללמדנו כח של שלשה עמודי ההשגחה הפרטית תורה ועבודה וגמ"ח, וכל אחד מהם הוא סגולה להשגחה בפרט אחד, היינו תורה נקראת חרב וכמו דכתיב [תהלים מ"ה] חגור חרבך על ירך וגו', ואי' בשבת דס"ג א' ההוא בדברי תורה כתיב, למדנו שתורה בא להיות כלי מלחמה לנושאי נגד כל הצרות כמו חרב, הן מלחמת תנופה או מלחמת יצה"ר או מלחמת חולאים ומוסרים, כאשר יבואר עוד להלן כ"ו ה' שעל כן נקראת התורה משמרת דכתיב וישמור משמרת, משום שהתורה משמרת מכל רע, וכו' אברהם בתורה, שהוא הראשון שהחל להיות עמל בשקידת התורה כמו שמבואר להלן בפסוק וישמור משמרת, וכדאי' בע"ז ח' דשני אלפים תורה החל משעה שאברהם אבינו היה בן נ"ב, ואיתא ברבא שהיה בכל לילה יושב והוגה ומעיין עד שהיו כליותיו נובעות תורה, ובסוף משנה דקידושין תנן מצינו שאברהם אבינו עשה כל התורה וכו', ויבואר עוד במק"א פ"י עשה, ומש"ה אף על גב שהיה מושגח גם בפרנסה ובשלום וכבוד, מ"מ כל הספורים הכתובים בתורה בו, היה שהצילו הקדוש ברוך הוא במלחמה, היינו בכח החרב של תורה להכות כל קמיו בדרך נפלא, עכ"ל.

ו כמ"ש (שבת נו ע"א), כל היוצא למלחמת בית דוד כותב גט כריתות לאשתו, כדי שלא תזדקק ליבום ולא תצטרך לחלוץ ליבם.

ז ועין זוה"ק (ח"ב נו), וז"ל, וכי ספר מלחמות ה' אן הוא, אלא הכי אתערזו חברייא כל מאן דאגח קרבא באורייתא זכי לאסגאא שלמא בסוף מלוי, עכ"ל.

מלחמה - אתחלתא דנאולה (מגילה ז' ע"ב)

מלחמה שלום

תיבה אחר תיבה בסוד אחדות הבריא

אברך

וַיָּבֹא יַעֲקֹב שָׁלֵם, הָאִיר הָאֶרֶץ הַתִּיקוֹן שֶׁל ה' לֹא יָכֹלוּ דַּבְּרוֹ לְשָׁלֵם" שֶׁבִּאֲבֵרְךָ. וְלֹכֵן נִטְלוּ כֹּלֶן כִּתְרִיהֶן וְתִלְאוּם בְּאֶרְצוֹנוֹ שֶׁל יַעֲקֹב.

עומק עצת יוסף להסיר את שנות הרעב

וְזֶהוּ עֹמֵק עֲצַת יוֹסֵף, לְהַסִּיר אֶת שְׁנֹת הָרַעֲב, עַל יְדֵי הַשְׁלוֹם. כִּי הָרַעֲב תוֹלְדוֹת מְרִיבָה וּמַחְלֻקָּתִי, וּמִכּוּחַ יוֹסֵף נִמְשָׁךְ הַשְׁלוֹם, כִּמְ"שׁ בְּזִמְרַת הָאָרֶץ (לְקוּטֵי קִמָּא, סִימָן לַח), וְז"ל, וְצָדִיק הוּא בַּחֲנִינָה יוֹסֵף, בְּרִית שְׁלוֹם, שֶׁע"י מִתְבַּטֵּלֵן הָעֶרְלָה וְהַחֲרָפָה, בַּחֲנִינָה אֶסְפֵּי (אֱלֹהִים) אֶת תְּרַפְּתִי (בְּרִאשִׁית ל, כג), בַּחֲנִינָה אֶשְׁרֵי לֹא תִקְחוּ עוֹד תְּרַפְּתִי רָעָב (יִחְזַקְאֵל לו, ל) וּמִתְבַּטֵּלֵן כָּל הַחֲרָפוֹת וְהַבְּזִיוֹנוֹת שֶׁל הַמַּחְלֻקָּת, וְנִמְשָׁךְ הַשְׁלוֹם, עכ"ל.

וּבִיתָר עֹמֵק, כִּידוּעַ יוֹסֵף הוּא בַּבְּחִינָה אוֹת בְּרִית קוֹדֶשׁ. וְעַל אוֹת בְּרִית קוֹדֶשׁ דְּרָשׁוּ חֲזו"ל (סְנֵהֲדִין קז ע"א, סוֹכָה נב ע"ב), וְז"ל, אֲבֵר קִטָּן יֵשׁ בְּאָדָם, מִשְׁבִּיעוֹ - רַעֲב, וּמִרְעִיבוֹ - שְׁבַע, עכ"ל. וְכַאֲשֶׁר מִרְעִיבוֹ, עוֹשֶׂה רִיב עִם תַּאוֹתוֹ, וְאֵז נַעֲשֶׂה שְׁבַע. וְהֵבֵן מֵאוֹד, שִׁיּוֹסֵף שַׁעֲשֶׂה כֵּן בְּתוֹךְ עֲצֻמוֹ; שֶׁהָרַעֲב יִצְרוּ, וְנַעֲשֶׂה שְׁבַע בְּעֲצֻמוֹ. וּמִשֶּׁם הָעֵתִיק מִן הָרַעֲב לִשְׁבּוּעַ בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם.

אברך מלשון מלך

אברך הוּא מִלְשׁוֹן 'מֶלֶךְ', כְּמוֹ שֶׁתִּרְגַּם אוֹנֵקְלוֹס (בְּרִאשִׁית מֵא, מג), וְז"ל, "אֲבֵרְךָ - דִּין אֲבָא לְמַלְכָּא", עכ"ל. וּמֶלֶךְ בְּחִלּוּף כ - ח, נַעֲשֶׂה לַחֵם, מִלְשׁוֹן מִלְחָמָה. וְזֶהוּ גַּדֵּר 'מֶלֶךְ', לֹא רַק עַל שֵׁם מַלְכוּתוֹ, אֲלָא גַּם עַל שֵׁם מַלְחָמוֹתָיו.¹

שורש המלחמה הנמצא באברך

שורש מִלְחָמָה בְּשָׁנֵי דְבָרִים סוֹתָרִים זֶה לָזֶה. וְזֶהוּ אֲבֵרְךָ, אֲב - רַךְ. שֶׁמֶחַד אֲב בַּחֲכָמָה, וּמֵאִידֵךְ רַךְ בְּשָׁנִים. וְכֵן מֶחַד אֲב בַּחֲכָמָה, בַּחֲנִינָה רֹאשׁ, חֶלֶק הָעֲלִיּוֹן בְּגוֹף הָאָדָם. וּמֵאִידֵךְ נִקְרָא אֲבֵרְךָ, מִלְשׁוֹן בְּרִי, בְּרִכִּים, הָרַגְלִיִּים הַחֶלֶק הַתַּחְתּוֹן בְּגוֹף הָאָדָם.²

וסתירה זֶה מִצַּד אֲבֵרְךָ דְּקִלְקוּל - תוֹלְדָתָה מִלְחָמָה. אוֹלָם כֹּאֲשֶׁר זֶהוּ אֲבֵרְךָ דִּתִּיקוֹן, כִּיּוֹסֵף, שֶׁהוּא בַּחֲנִינָה שְׁלוֹם, תוֹלְדָה הִיא - שְׁלוֹם בֵּין הַהֶפְכִּים. אוֹלָם אִף בִּיּוֹסֵף מֵדָה זֶה לֹא נִתְקַנָּה בְּשִׁלּוּמֹת, וְלֹכֵךְ כְּתִיב בּוֹ (בְּרִאשִׁית לו, ד) וְלֹא יָכֹלוּ דַּבְּרוֹ לְשָׁלֵם.³

תיקון מדרגת השלום באברך

ואמרו (סוֹטָה יג ע"א), וְז"ל, תֵּנָּא: כּוֹלָם לְמַלְחָמָה בָּאוּ, כִּיּוֹן שֶׁרָאוּ כִּתְרוֹ שֶׁל יוֹסֵף תְּלוּי בְּאֶרְצוֹנוֹ שֶׁל יַעֲקֹב, נִטְלוּ כּוֹלֵן כִּתְרִיהֶן וְתִלְאוּם בְּאֶרְצוֹנוֹ שֶׁל יַעֲקֹב, עכ"ל. וּבִיאֹרוֹ, שֶׁתַּחֲלָה בָּאוּ לְהִלָּחֵם עִם יוֹסֵף, בַּחֲנִינָה אֲבֵרְךָ דְּקִלְקוּל. אוֹלָם כֹּאֲשֶׁר רָאוּ כִּתְרוֹ שֶׁל יוֹסֵף תְּלוּי בְּאֶרְצוֹנוֹ שֶׁל יַעֲקֹב אֲבִיו (הָאֵב, בִּאֲבֵרְךָ) שָׁבוּ נִאֲמַר (בְּרִאשִׁית לג, יח)

^א וְעֵינִן פְּסִיקְתָּא זוֹטְרַתָּא (לִקְחָ טוֹב) (בְּרִאשִׁית מֵא, מג), וְז"ל, וַיִּקְרָאוּ לְפָנָיו אֲבֵרְךָ. ד"א אֲבֵרְךָ. אֲב הַמֶּלֶךְ, שֶׁהָרִי הַמֶּלֶךְ נִקְרָא רַךְ, עכ"ל.

^ב מִטַּעֲמָם הֵכִי קִרָּא הָרַמְבַּם "לְהִלְכוֹת מַלְכִּים - הִלְכוֹת מַלְכִּים וּמַלְחָמוֹתֵיהֶם.

^ג סְפָרִי (פֶּרֶשֶׁת דְּבָרִים, פִּסְקָא א), וְז"ל, וַיִּקְרָאוּ לְפָנָיו אֲבֵרְךָ, זֶה יוֹסֵף שֶׁהִיא אֲב בַּחֲכָמָה וְרַךְ בְּשָׁנִים, עכ"ל.

^ד יִלְקוּט שְׁמַעוֹנִי (תוֹרָה פֶּרֶשֶׁת דְּבָרִים, רִמּוֹ שְׁטַצְב), וְז"ל, דִּרְשׁ רַבִּי יְהוּדָה וִירְכַב אוֹתוֹ בְּמִרְכַּבַּת הַמִּשְׁנָה וְגו' זֶה יוֹסֵף שֶׁהוּא אֲב בַּחֲכָמָה וְרַךְ בְּשָׁנִים, אִמְרָ לִיה רַבִּי יוֹסִי בֶן דּוֹרְמָסְקִית יְהוּדָה לְמָה אֵתָּה מַעֲוֹת עֲלֵינוּ אֵת הַכְּתוּבִים מַעֲיֵד אֲנִי עָלֶי שְׁמִים וְאֶרֶץ שְׁאִין אֲבֵרְךָ אֲלָא לִשׁוֹן בְּרִכִּים שֶׁהִיוּ הֵכֵל נִכְנָסִין וְיוֹצֵאִין תַּחַת יָדוֹ כְּעֵינִן שֶׁנִּאֲמַר וְנִתְּנוֹן אוֹתוֹ עַל כָּל אֶרֶץ מִצְרַיִם, עכ"ל. וְע"ע סְפּוֹרָנוֹ (בְּרִאשִׁית מֵא, מג), וְז"ל, וַיִּקְרָאוּ לְפָנָיו אֲבֵרְךָ. כְּמוֹ הַבֶּרֶךְ. כְּלוּמַר כָּל אִישׁ יִכְרַע עַל בְּרִכּוֹ כְּמוֹ שֶׁהִיוּ צוּעִקִים לְפָנָיו הַמֶּלֶךְ לִזְמֵר לְעַם כִּי לוֹ תִּכְרַע כָּל בֶּרֶךְ, עכ"ל.

^ה עֵינִן לִיקוּטֵי הִלְכוֹת (הִלְכוֹת בְּרַכַּת הוֹדָאָה, הִלְכָה ו אוֹת מֵא).

^ו זוֹהַר כֶּרֶךְ א (פֶּרֶשֶׁת מִקֵּץ דָּף קצז ע"ב) יוֹסֵף בְּרִית שְׁלוֹם הוּוּ. וְע"ע זוֹהַר חֲדָשׁ (כֶּרֶךְ א תוֹרָה) פֶּרֶשֶׁת תוֹלְדוֹת דָּף מֵה ע"א) שְׁמָא דִּיּוֹסֵף שְׁלִים בְּכֹלָא לַעֲיִלָּא וְתַתָּא.

^ז וְהֵבֵן, שְׁבִיּוֹסֵף, מֶחַד נִגְלָה הַשְׁלוֹם, אֲבֵרְךָ דִּתִּיקוֹן. אוֹלָם מֵאִידֵךְ, יֵשׁ בּוֹ בַּחֲנִינָה אֲבֵרְךָ שֶׁל מִלְחָמָה. וְנִגְלָה בְּפֶרֶט בְּמִשְׁיַח בֶּן יוֹסֵף, כִּמְ"שׁ בְּאִמְרֵי נַעֲם (חֲקָת) וְז"ל, מוֹתֵר לְהַתְגַּרוֹת בְּרִשְׁעִים בְּעוֹה"ז (בְּרִכּוֹת ז: ר"ת: מֶלֶךְ, וְהֵשֵׁם הַזֶּה יוֹצֵא מִן הַשֵּׁם יִכ"ש, שֶׁהוּא "יְחֻדְךָ קִבְּכָת שְׁמֵךְם" (ר"ת: יִכ"ש) וְהֵשֵׁם יִכ"ש בִּא'ת ב'שׁ הוּא מֶלֶךְ וְכו'. זֶה הֵשֵׁם בְּמִלּוּאָה מִ'ם לִמ'ד בֵּית, עוֹלָה תִּקְס'ו, מִסְפֵּר מִשִּׁיחַ בֶּן יוֹסֵף, כִּי הוּא יְהִיָּה מִשׁוּחַ מִלְחָמָה, לְהַכּוֹת הָרִשְׁעִים וְלַהֲתַגְרוֹת בָּם בִּכְחַז הַשֵּׁם מִל'ב, עכ"ל, עיי"ש.

^ח רַעֲב מִלְשׁוֹן רִיב, רַב - ע.

^ט תַּעֲנִית (י"א ע"א) אִמְרָ רִישׁ לְקִישׁ: אִסּוּר לֵאדָם לְשִׁמְשׁ מִטְוֵן בְּשָׁנֵי רַעֲבוֹן, שֶׁנִּאֲמַר וְלִיּוֹסֵף יִלְד שְׁנֵי בָנִים בְּטָרֵם תְּבוּא שְׁנַת הָרַעֲב.

^י וְזֶהוּ אֲבֵרְךָ מִלְשׁוֹן 'בְּרַכָּה', הַמִּשְׁכָּה מִתּוֹךְ עֲצֻמוֹ הַחוּצָה. וְעֵינִן הִכְתַּב וְהִקְבִּלָה (בְּרִאשִׁית מֵא, מג), וְז"ל, אֲבֵרְךָ. וְל"נ שֶׁהוּא עֵינִין בְּרַכָּה. וְטַעַם אֲבֵרְךָ. זֶה הוּא הָאִישׁ הַמְבִּיא בְּרַכָּה קֶרֶב הָאָרֶץ (זִעְגֵּנְבְּרִינְגֵּנְדֵּר) שֶׁבַחֲכַמְתּוֹ הַבֵּין הַפֶּתֶרוֹן וּבְעֲצָתוֹ עָשׂוּ תְּקוּנִים שֶׁמְסִיבָתֶם תְּנוּחַ שְׁפַעַת בְּרַכָּה בְּמִדְיָנָה. וּלְפִי"ז דּוּמָה אֲבֵרְךָ לְשֵׁם צִפְנַת פַּעֲנָח, שֶׁהִמְכוּן בּוֹ לְרַבּוּתוֹ בְּהוֹדִיעוֹ הַצִּפּוֹנוֹת מִנִּיחַ רוּחַן שֶׁל בְּרִיּוֹת, עכ"ל.

מלחמה - אתחלתא דנאולה (מגילה ז'ע"ב)

מלחמה שלום

תיבה אחר תיבה בסוד אחדות הבריא

אגד

כי הקהילה וההתאגדות יש בה מעלת וסגולת טהרת מקוה ממש, בהיות אשר עיקר טהרת המקוה הוא כדברי הרמב"ם ז"ל (הל' מקואות פ"א, הי"ב) שמביא נפשו במי הדעת, פירוש דעת הוא ביטול, עיי"ש.

מכת האגודה מאיר אור השלום

וזה כחו של גד; מחד פרוד, גד מלשון כריתה, גדו אֵילָנָא (דניאל ד, יא). ולכן עסקם במלחמה תמיד, ובאופן של 'חלוצים למלחמה'. אולם מאידך מאיר בהם אור החיבור (אגוד), שאף בשעת המלחמה הורגים באופן של חיבור (כנ"ל).

ולכך אמרו רבותינו (עין תרגום, ורש"י בראשית שם), שישוב עם כל גדודיו אגודים יחד, כי גם בשעת מלחמה הוא מאיר אור של חיבור ואגוד. ומכיוון שכולם מחוברים ההדדי, כולם חוזרים. וזהו אור השלום בזמן מלחמה; כאשר גדוד מאוגד נלחם, מאיר בו אור של שלום בתוך במלחמה.

שורש האגודה מכת מצוות תפילין

והשורש לאגודה זו של אחדות, כתב בקול אליהו (דברים פרשת וזאת הברכה אות קלב), וז"ל, אמרו חז"ל (מנחות לו ע"א) דהיסח הדעת והפסק בין תפילין של יד לתפילין של ראש עבירה הוא בידו וחוזר עליה מערכי המלחמה, לכן מספר כאן לרמז שבידיהם לא היה אף העון הזה, לכן היה אצלם מדה כנגד מדה, לטרוף הזרוע אף קדקוד בבת אחת בלי הפסק. להתבונן כי הוא מחמת שלא הפסיק בין תפילין של יד לתפילין של ראש, עכ"ל. ותפילין דייקא שהוא מלשון חיבור, 'צמיד פתיל', והוא השלום בין ראשו לגופו.¹

גדוד מלשון אגד, ומתגלה בפרט בשבט גד

גדוד הוא מלשון – אגד. כי אין דרך לצאת למלחמה כיחיד, אלא כרבים המאוגדים יחדיו.

וכתיב (בראשית מט, יט) בברכת יעקב לגד: גִּדְּדוּ דָּדוּךְ וְגִדְּדוּךְ וּפְרִשׁוּ (שם), וז"ל, גדודים יגודו הימנו, שיעברו הירדן עם אחיהם למלחמה כל חלוץ עד שנכבשה הארץ, עכ"ל. וברמב"ן (שם) כתב, וז"ל, כי גדוד יגודנו תמיד, שיהיו לו מלחמות רבות ופשט גדוד עליו בארצו, עכ"ל.

וכן הצורה שבה גד נלחמים והורגים במלחמה הוא באופן של אגד; כמ"ש בצרור המור (בראשית פרשת ויחי), וז"ל, יעקב בירך לגד גד גדוד יגודנו, כשיוצאין למלחמה נוצחין והיו הרוגיהן ניכרים מפרק הראש עד הזרוע. וכן ברכו משה וְטָרַף זָרוֹעַ אֶף קֶקֶד (דברים לג, כ), עכ"ל.²

אגוד - עקוד

והיינו שהורגים את שונאיו באופן של אגוד – עקוד, ששורשם אחדי. כמ"ש בתורת משה (לחתי"ס, בראשית כב, ה), וז"ל, שָׁבוּ לָכֶם פֶּה עִם הַחֲמוֹר וְגו' וְיָלְכוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו. כי היה זה ביוה"כ יום העקידה (מלשון עקוד), ואז תלוי הכל בהיותם אגודה א', ע"כ העיד הכתוב פעמים וְיָלְכוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו, עכ"ל, עיי"ש.

ובכל מ' ימים הללו שבין ר"ח אלול ליוה"כ, אנו בבחינת 'אגודים בצרה' לשפוף תחינה. ובתפילת ר"ה ויוה"כ אנו מבקשים בפרט – 'ויעשו כולם אגודה אחת לעשות רצונך בלבב שלם'.

וכן בשעה שאדם טובל במ' סאה, על דרך כלל על מנת להכניס כל גופו בתוך המים, הוא נדרש לקפל גופו מעין עקוד, והבן. וטעם זה להיפך, כאשר יש התאגדות דקדושה מתעורר מעלת טהרה במקוה. כמו שביאר באמרי מנחם (ויקהל, אות ח), וז"ל, תיבת ויקהל שעולה 'מקוה', היינו

¹ עיין באור החיים (בראשית מט, יט), וז"ל, מבליע ברכתו בשמו ופירושו גד לשון גדוד פירוש מחנה ולשון גדיה, ולשון משיכה, ולשון היקף שכולם במשמעות גד, ועיין בערוך בפירוש תיבת גד, עכ"ל. וע"ע לקמן.

² מדרש אגדה (בראשית מט, יט), וז"ל, זה שבטו של גד, בשעה שהיה אחד מהם יוצא למלחמה, היו הורגין בלא חרב ובלא חנית, אלא בזרועו, שכל מי שמכה אותו לא היה חי, שנאמר וטרף זרוע אף קדקוד (דברים לג, כ), לפיכך כשעברו ישראל את הירדן לא היה חלוץ אלא בשבט גד, עכ"ל.

³ שכל טוב (בראשית מט, יט), וז"ל, גִּדְּדוּ דָּדוּךְ וְגִדְּדוּךְ. גד לגדוד אויביו יגוד ויחבל אותו, עיקר מלת יגודנו ומלת יגוד, מדוברות על אופן חבלה והשחתה, ודומה להן נִתְּגַדְּדוּ קְמִשְׁפָּטִים (מלכים א יח, כח), גִּדְּדוּ אֵילָנָא (דניאל ד, יא), לא תִתְּגַדְּדוּ (דברים יד, א), וכן לַעֲלוֹת לַעֲם יִגְדְּנוּ (חבקוק ג, טז), וכן תרגם יונתן בן עוזיאל בלשון שברון, עכ"ל.

⁴ עיין בלשם שבו ואחלמה (ספר הדעה, ח"א, דרוש ד', סימן ה' אות א').

⁵ וכן שעת מלחמה נקראת 'עת צרה', ובו מתגלה 'אגודים בצרה'.

⁶ ועיין בפנים יפות (בראשית מט, יט), שכתב שמטעם הכי נולד גד מהול, וז"ל, וז"ש בגד שנולד מהול ממילא היה גדוד ומ"מ הוא חשוב כאילו יגודינו והוא יגוד עקב שהוא טהרת הלב כדכתיב בירמיהו (יו, ט) עֲקֹב הָלֵב מִפֶּל וְגו', ולהיות כי הוא סוד אות תפילין שהוא על הזרוע נגד הלב וקשר על הקדקוד שהוא מול עורף לטהר את הלב ואת העורף, ויש בזה רמז משאחז"ל [ע"ז כה ע"א] ידך בעורף אויביך איזה מלחמה שהוא נגד עורף הוי אומר זה קשת ורמז על קשר של תפילין, והיינו מ"ש משה רבינו ע"ה בברכת גד [דברים לג, כ - כא] בְּרוּךְ מְרַחֵם גֹּד קְלָבִיא שְׁכֹן שְׁרָף זָרוֹעַ אֶף קֶקֶד, עכ"ל, עיי"ש.

⁷ ועיין במהרי"ל דיסקין (בראשית מט, יט), וז"ל, והוא יגד עקב ר"ל שמשבט גד יצא אליהו הנביא במהרה יבוא ויגאלנו, והוא יאסוף את ישראל בעקבא דמשיחא, ויגוד ר"ל יעשה אותם גדודים גדודים (או ר"ל יגוד מלשון יאגוד וחסר פה אלף ור"ל יעשה אותם לאגודה אחת כמאמר חז"ל סוף עדיות כי אין אלי' בא אלא לעשות שלום בעולם), עכ"ל.

מלחמה - אתחלתא דנאולה (פנילה ז'ע"ב)

מלחמה שלום

תיבה אחר תיבה בסוד אחדות הבריא

אגוז

הקליפה הרביעית בחינת שלום

ויש את הקליפה הרביעית, 'הדבוקה באוכל ונאכל עם האוכל', והיא בחינת שלום. שלום בין הקליפה לאוכל.

ונודע שהקליפה הנאכלת עם האוכל, היא קליפת נגה. ובקומת האדם היא הנפש הבהמית. שמחד היא אויב של הנפש האלונית; הנפש האלונית רוצה רוחניות ואלוקות, והנפש הבהמית מתנגדת ורוצה בהמיות, חומריות. ועליה בעיקר נאמר (משלי טז, ז) בְּרָצוֹת ה' דָּרְכֵי אִישׁ גַּם אוֹיְבָיו יִשְׁלַם אֹתוֹ. וכפי שביאר הגר"א (שם), וז"ל, גַּם אוֹיְבָיו - הן המקרים, וגם הנפש הבהמית, כמ"ש בזוה"ק (פרשת שלח וכו'), עכ"ל.

וכאשר האדם מגביר את הנה"א על הנה"ב, הרי הוא זוכה שאף הניצוצות שנפלו בג' קליפות הטמאות - שנעשו לו לאויבים - משלמים ועושים שלום עמו. כמ"ש בדגל מחנה אפרים (בחוקת ד"ה זה עוד יש לפרש והשיג), וז"ל, ששמעתי מן אא"ז (הבעש"ט) זללה"ה, על הפסוק (משלי טז, ז) בְּרָצוֹת ה' דָּרְכֵי אִישׁ גַּם אוֹיְבָיו יִשְׁלַם אֹתוֹ, ודקדק היה ראוי לומר 'אויבים' סתם, ואמאי דקדק לומר אוֹיְבָיו. ואמר הוא ז"ל, כי יש שני מיני בחינת אויבים, יש שהם שונאי ישראל בכלל ויש שעבד מחמת חטאיו, וכשמתקן דרכיו ומברר הניצוצות שלו המפוזרים בין הקליפות מחמת חטאיו, אז הקליפות יהיו בטלים מאליו. וזהו בְּרָצוֹת ה' דָּרְכֵי אִישׁ, היינו כשמתקן דרכיו יחזור בתשובה, גם ישלים אתו בתכלית השלמת שהם ניצוצין שלו, ואז נעשה שלום גמור, עכ"ל.

תיבת 'אגוז' מופיע פעם אחת בתנ"ך בשיר השירים (ו, יא), אֶל גִּנַּת אֶגְוֹז יִרְדְּתִי לְרֹאוֹת בְּאֵבִי הַנֶּחֱל לְרֹאוֹת הַפְּרָחִה הַגָּפֶן הַנִּצּוֹץ הַרְמִינִי.

ד' קליפות באגוז

וביאר האור החיים (ויקרא יב, ג) שיש באגוז ד' קליפות, וז"ל, ותמצא שבאגוז ד' קליפות: א. היא קליפה המרה המתיבשת ונופלת. ב. קליפה הקשה. ג. אותה המפרדת בין חלקי האוכל. ד. הדבוקה באוכל, ונאכלת עם האוכל לצד שדבוקה בו, עכ"ל.

וניתן לומר שהקליפה הראשונה ה'מתיבשת ונופלת' בקלות, היא בבחינת דברי הגמרא (ב"ק יז ע"א), שכל העוסק בתורה ובגמ"ד, אויביו נופלים לפניו (חללים). כלומר שנופלים בקלות, כקליפת אגוז זו.

מקום שבו נמצאת המלחמה בקליפה השנייה והשלישית

אולם הקליפה השנייה היא ה'קליפה הקשה', ובה נמצא עיקר המלחמה. שהדרך להילחם ולשבור קליפה זו, הוא על ידי אבן. כמ"ש חז"ל (שהש"ר פרשה ו) אֶל גִּנַּת אֶגְוֹז יִרְדְּתִי, מה אגוז זה האבן שוברו וכו'.

ועוד בקליפה השלישית המפרדת בין חלקי האוכל, גם שם נמצא שורש למלחמה, בחינת פרוד - הפרדה. וביתר דקות; יש פרוד בין שונאים, ויש פרוד בין אוהבים. ופרוד בין אוכל לאוכל, שהם שני דברים שבמהותם שווים זה לזה, וזה כפרוד בין 'אוהבים', והבן.

^א ומרומז בלשון הפסוק (בראשית א, ב) תָּהוּ וָבָהוּ וְחָשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם, כמו שפירש האדרת אליהו (שם), וז"ל, וְחָשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם. דמיון האגוז. תהו. הוא קליפתו הירוקה החצונה. נְהוּהוּ. הוא קליפתו הקשה כאבן כמ"ש אבנים מפולמות. וְחָשֶׁךְ. הוא קליפה הדקה המקפת האוכל. תְהוֹם. הוא חלל דאגוזא, עכ"ל.

^ב והמשך דבריו (שם), ובחינת קליפה זו אינה כל כך מאוסה אלא בהפרדה מהאוכל, ובמצות המילה מפרידים מהאדם ג' בחינות הקליפה, הערלה היא כנגד בחינה הרמוזה בקליפה החצונה של אגוז, פריעה כנגד קליפת אגוז המשתברת. מציצה היא כנגד קליפה שמפרדת בין חלקי האוכל וצריך לשולפה מבין האוכל, ועדיין נשארת בו בחינה הרמוזה בקליפה הדבוקה, והוא מה שאמרו ז"ל (זהר לב עה ב) כי האדם עד תשלום י"ג שנה הוא בבחינת שני ערלה כי ה' הגביל לאילנות שלש שנים ערלים והאדם עץ השדה שלש עשרה ואור ל"ד יהיה כל פריו קודש הלולים, עכ"ל. ומצאנו עוד בחינה שאגוז מתחלק לארבע, בפסיקתא זוטרתא (שיר השירים ו, יא), וז"ל, ומה אגוז עשוי ד' מגרות, כך היו ישראל נחלקין לד' פירות העולם, עכ"ל. וע"ע בשפתי כהן (בראשית פרשת ויגש). ועוד כתב בתולדות יעקב יוסף (במדבר, פרשת בהעלותך) שגם האוכל בתוך האגוז מחולק לד' חלקים שהם כנגד אותיות שם הוי"ה ב"ה, וז"ל, וז"ש (שה"ש ו, יא) אֶל גִּנַּת אֶגְוֹז יִרְדְּתִי, והוא סוד הקליפה הפנימית שבאגוז, המפסיק המאכל שנחלק לד' חלקים נגד ד' אותיות השם, כמבואר בכתבי האר"י זלה"ה יעו"ש, עכ"ל.

^ג מסכתות קטנות מסכת אבות דרבי נתן הוספה ב לנוסחא א פרק ז, וז"ל, ואין אילן אגוז אלא בעלי תורה דכתי' אֶל גִּנַּת אֶגְוֹז יִרְדְּתִי וגו', עכ"ל.

^ד ובדקות גם בגמ"ד יש כמה דרגות שהם כנגד קליפות האגוז, כלשון המדרש (פסיקתא זוטרתא, שיר השירים ו, יא), וז"ל, ומה האגוז יש בו ג' מינין, יש בהם נפרכין בנחת, ויש בהם בינוניים, ויש מהן קשין לישבר. כך יש בישראל נוחין לתת צדקה, ויש מהן שצריך הגבאי לתבוע מהן, ויש מהן קשים שאינם רוצים לתת צדקה לעניים, עכ"ל.

^ה ועין מאור עינים (שמות, פרשת וארא), וז"ל והנה כשהיו ישראל במצרים ה' הדעת בגלות כי קליפה קדמה לפירי כי הדעת היה מכוסה בקליפות כמו קליפת האגוז כמו שאמר הכתוב (שיר השירים ו, יא) אל גינת אגוז ירדתי שהוא על גלות מצרים ובאגוז יש קליפה חיצונה היותר קשה ומכסה את האוכל ותחת' קליפות דקות זה על זה ובגלות מצרים נשברה קליפה הקשה כדי שיוכלו לראות האוכל הגם שנשארו עדיין קליפות הדקות עד שיבא משיחנו ב"ב שיתגלה הפנימיות לגמרי, עכ"ל, עיי"ש.

^י עיין אור החיים (ויקרא יז, י), וז"ל, ונפש הבהמה היא ממדריגה התחתונה אשר יתיחס מקומה אל קליפת נוגה, עכ"ל.

^ז ועיין בתניא בפרקים הראשונים באריכות.

^ח וזה בבחינת 'התהפכה' כמו שביאר התניא (פרק י').

מלחמה - אתחלתא דנאולה (פנילה ז'ע"ב)

מלחמה שלום

תיבה אחר תיבה בסוד אחדות הבריא

אגם

אגמון

הנה אגמון הוא משורש המילה - אגם, א - גמ(ו)ק. וכן מונח בתוך התיבה עצמה - 'גם' - שורש למלחמה. כי רוצה 'גם', לשון

אגמון - מחט לצוד דגים

ועניין ההוספה נגלה בפרט בדגים, שדרכם לפרות ולרבות. ותדיר הם במדרגת 'גם' - תוספת. והכלי שעמו צדים דגים נקרא 'אגמון', כפרש"י (ישעיהו נח, ה), וז"ל, אגמון - הוא כמין מחט כפוף, וצדין בו דגים, עכ"ל. וניתן לתת טעם לקראת שם המחט שצדים בו דגים - אגמון - על פי הנ"ל. שהרי תיבת אגמון מסתיימת באותיות ו', הממששים בלה"ק לשון של הקטנה. כלומר האגמון בא להקטין

(ו') את התוספת ('גם'), על ידי שצד (מקטין) את הדגים שבהם מתגלה עניין התוספת (פרו ורבו).

והבן שדרך דגים לבלוע אחד את רעהו תדיר, מלחמה תדירה. וזהו בחינת יוסף שנאמר בו (בראשית מט, כב) עָלִי עֵץ, כדגים. ומאידך מדתו שלום כנודע, והיינו תיקון איש את רעהו חיים בלעו.

אגמון לשון חולשה וחוזק

והנה מצאנו שאגמון מחד הוא לשון חולשה, כמ"ש אברבנאל (ישעיה, ט), וז"ל, ואגמון הוא הגמי הגדל במים שזהו משל לחלשים, עכ"ל. וכן כתב (שם, יט), וז"ל, זנב הלוחמים וכו', אגמון שהוא החלש. לכך כתיב (ישעיהו נח, ה) הִלָּכְף כְּאַגְמֹן רֹאשׁוֹ, והיינו שכיון שהוא חלש הוא מכופף את ראשו ומשפיל עצמו מפני חולשתו, עכ"ל.^א

אולם מאידך מצאנו שאגמון הוא לשון חוזק. כמ"ש בספר השורשים (לרד"ק, שם), וז"ל, שם לשלטון כמו שמצאנו בדברי רבותינו (ברכות לב ע"ב), מצא אותו הגמון הגמון וקומין (שבת קמה ע"ב), פירוש שלטון, עכ"ל. וכן פירש רש"י (ישעיהו ט, יג), וז"ל, כָּפָה וְאַגְמֹן - לשון מלכים ושלטונים, עכ"ל.^ב

שני סוגי שלום

והבן, שיש שלום הנעשה מתוך חולשה - לכוף כאגמון ראשו. מכיר חולשתו, שאם לא יעשה שלום, ינוצח במלחמה. ולהיפך יש שלום הנעשה מכח חוזק ותוקף. שכיון שכל צד מכיר בחוזקו שלו ושל הצד השני, לכך הוא מעדיף לעשות עמו שלום. וזהו שלום בין חזקים, שלום בין שווים.

^א ו'ן הם אותיות ההקטנה בלה"ק, וכדלקמן.

^ב עיין חומת אנך (בראשית פרשת וישב אות ב).

^ג (אבות פ"ג מ"ב)

^ד וכן כתבו עוד מפרשים (שם, ט, יז, יט, טו. עין רד"ק, מצודות דוד, מלבי"ם, וספר השורשים לרד"ק, ערך אגם).

^ה ועיין בערוך (ערך טו), וז"ל, פירוש בלשון רומי טורון איש איננו מלומד במלחמה והוא נער בה, עין ערך טורן. ובנקודה אחרת, טירן פירושו בלשון יוני ורומי, אדון שליט, עין ערך טירון. ומקצת מפרשים פירושו אגמון כמו מושל ומקצתם פירושו איש נבזה, עכ"ל, עיי"ש.

מלחמה - אתחלתא דנאולה (מנילה זי'ע'ב)

מלחמה שלום

תיבה אחר תיבה בסוד אחדות הבריא

אגן

התגלות דשא בעש"ן

דשא בתפיסת נפש, אלו סנהדרין, כנ"ל. ובזמן, אלו ר"ה יוה"כ וסוכות. כמ"ש בשפת אמת (דברים לסוכות שנה תרלו), וז"ל, ואיתא על ג' דברים העולם קיים אמת דין ושלום כו'. והם ראש השנה ויו"כ פ' וסוכות. כי ר"ה המשפט מצד שהקב"ה נותן בו חיים לכל הנבראים. נה' אלהים אמת (ירמיהו י') וממילא מתעורר המשפט של כל אחד איך לקבל השייך לו באמת. לכן אומרים בר"ה ודברך אמת כי מצד זה בא המשפט בר"ה. אבל עיקר הדין ביו"כ פ'. ושלום הוא בסוכות כדכתיב פורס סוכת שלום. ועל ג' ימים טובים אלו מתקיים כל השנה, עכ"ל: ובעולם, אלו דברי המשנה באבות (פ"א מי"ח) על שלשה דברים העולם עומד על הדין ועל האמת ועל השלום.

התגלות דשא בספירות

ובהתגלות דשא בספירות כתבו רבותינו; ככר לאדן (סימן ט), כתבי רמ"מ משקלוב (ביאור משנת חסידים דף קמו, ודף קס), ובקהלת יעקב (ערך נאות דשא); שדין בהוד, שלום ביסוד, ואמת בנצח.

שְׁרָרָה אֶגֶן - זו סנהדרין

דרשו חז"ל (סנהדרין לו ע"א) את הפסוק, שְׁרָרָה אֶגֶן סִסְהָר אֶל יְחָסָר הַמִּצָּג (שיר השירים ז, ג) וגו', וז"ל, שְׁרָרָה - זו סנהדרין. למה נקרא שמה שְׁרָרָה - שהיא יושבת בטיבורו של עולם. אֶגֶן - שהיא מגינה על כל העולם כולו, עכ"ל.

הסנהדרין מעמידים את העולם על שלושה עמודים

ובמקום ב"ד הגדול שם שלשה עמודים, שהם דין אמת ושלום. כלשון המשנה באבות (פ"א מי"ח), וז"ל, רבן שמעון בן גמליאל אומר על שלשה דברים העולם עומד על הדין ועל האמת ועל השלום, עכ"ל. והרי ש'אגן', שהם הבית הגדול, מעמידים את העולם הן על הדין והאמת - בחינת מלחמה. והן על השלום, פשוטו כמשמעו. וזה מגן על העולם בכלל מכל מיני נזקים, כלשון הרמב"ם (שם), כאשר יושגו אלו השלוש מעלות - תהיה המציאות על האופן השלם שאפשר בלי ספק כלל, עכ"ל. וכן מגן בפרט מן המלחמות.

דשא ר"ת דין, שלום ואמת

כתיב (תהלים כג, ב) בְּנְאוֹת דָּשָׁא יִרְבִּיצֵנִי עַל מִי מְנַחֹת יִנְהַלְנִי. ומובא בדברי רבותינו: שתיבת דשא ר"ת דין - שלום - אמת, השלושה עמודים שמכוחם מתגלה השלום. וביתר הרחבה ביאר בזוהר חי (בראשית רג ע"א), וז"ל, סוד דשא, דין שלום אמת. שאמת מ'ט שערים, דין ל'ב נתיבות אלהים, והדעת עושה שלום ביניהם, עכ"ל, עיי"ש.

א ועין משך חכמה (דברים טז, כא), וקראן אורה (סוטה מט ע"א ד"ה ואחרי שאמרנו).

ב וז"ל המגן אבות לרשב"ץ (שם), השלום הוא שיהיה שלום בעולם, ולא תהיה מלחמה בין המלכויות ולא בין אדם לחבירו, עכ"ל.

ג פרי האדמה (הלכות סנהדרין פכ"ג ה"ט), וז"ל, שרמזה התורה (בראשית א, יא) כשתדשא הארץ דשא ר"ת דין שלום אמת, עכ"ל. ובעוד מקומות בדברי רבותינו.

ד ומקום נאות דשא הוא מקום של שלום, כמ"ש המלבי"ם (ישעיה יד, ל), וז"ל, ורעו, מציייר שלות ישראל כבהמות הרועות בנאות דשא שהגדולות רועות והקטנות רובצות על ידם, עכ"ל. וזהו סיפא דקרא על מי מְנַחֹת יִנְהַלְנִי.

ה ועוד כתב בהיכל ברכה (בראשית), וז"ל, ובדרך היחוד, נרמז לנו בסוד דין שלום אמת, ר"ת של דשא, אשר עליהם העולם עומד כידוע. אמת בעתיקא תליא, הוא המתקן כל הדינים סוד נצוצי טהרה, ועושה שלום למתקן בשלימות התיקון, עיי"ש עוד בדבריו.

ו ועין עוד בדבריו (דברים פרשת שופטים שנה תרנג), וז"ל, כי פסח בחי' דין ביד חזקה. וקבלת התורה הוא אמת. וסוכות השלום, עכ"ל.

ז ועין עוד בדבריו (ערך דשא) שהם בחינת חג"ת, כנודע. וע"ע (שם, ערך אשד), ובדברי יהונתן (בראשית אות ה).

מלחמה - אתחלתא דנאולה (מגילה ז' ע"ב)

מלחמה שלום

תיבה אחר תיבה בסוד אחדות הבריא

אגף

עבודת האדם להלחם עם גופו העכור

וזו כל עבודת האדם כל ימיו, להילחם עם גופו העכור והיצה"ר הזמין בכוחות גופו. והיא היא המלחמה הגדולה באמת, כמ"ש הרבינו בחיי (ספר חובות הלבבות, שער יחוד המעשה פרק ה), ז"ל, ואמרו על חסיד, שפגע אנשים שבים ממלחמת אויבים, ושללו שלל אחר מלחמה חזקה, אמר להם: שבתם מן המלחמה הקטנה שוללים שלל, התעתדו למלחמה הגדולה. אמרו לו: ומה היא המלחמה הגדולה? אמר להם: מלחמת היצר וחיליו וכו', בן אדם, ראוי לך לדעת, כי השונא הגדול שיש לך בעולם הוא יצרך הנמסך בכוחות נפשך והמעורב במזג רוחך, והמשתתף עמך בהנהגת חושיך הגופניים והרוחניים, המושל בסודות נפשך וצפון חובך, בעל עצתך בכל תנועותיך הנראות והנסתרות, שתהיינה ברצונך, האורב לעתות פשיעתך, ואתה ישן לו והוא ער לך, ואתה מתעלם ממנו והוא אינו מתעלם ממך, לבש לך בגדי הידידות ועדה עדי האהבה לך, ונכנס בכלל נאמניך ואנשי עצתך וסגולת אוהביך, רץ אל רצונך בנראה מרמיזותיו וקריצותיו, והוא מורה אותך בחציו הממיתים לשרשך מארץ חיים, עכ"ל, עיי"ש באריכות מתק לשונו.^א

נגף במדרגת שלום

ובצד התיקון, נגף במדרגת שלום, כתב בחמדת ימים (שב"ק פ"א, אות צג), ז"ל, עשה למען קדושת סנוי סנסנוי וסנסנוי, ולמען קדושת הכהנים הקדושים הממונים עליהם אג"ף (סוד אותיות אחה"ע בסוד פ"ד אותיות שיש באה"ה פעמים אה"ה), שג"ף (סוד ש"ע נהורין וי"ג מכילן דרחמי) נג"ף (סוד אותיות גי"כ אותיות החיד והוא סוד ד' מילויים ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן וד' אותיות הפשוט והכולל גי' גי"כ כמנין שם זה) שג"ף נג"ף אג"ף אג"ף שג"ף עכ"ל.

אגף לשון חילותיו שנלחמים עם האויבים

כתב בספר השורשים (לרד"ק, ערך אגף), ז"ל, וכתב אדוני אבי, כי האלף נוסף. ופירושו כנפיו, כלומר חיילתיו שהם דומיה לכנפים. וכבר נאמר לשון זה על החילות, כאומרו (ישעיהו ח, ח) וְהָיָה מְטוֹת כְּנָפָיו, עכ"ל. ועיין עוד בדבריו (שם), שבא לבאר את הפסוקים: אֲתָהּ וְכָל אֲגָפֶיךָ (יחזקאל לט, ד), וְכָל אֲגָפֶיךָ אֶזְרָה לְכָל רוּחַ (שם יב, יד), וְאֵת כָּל מִבְרָחָיו כָּל אֲגָפֶיךָ (שם יז, כא). נמצאנו למדים, שאגף הוא לשון חילותיו שנלחמים עם האויבים.

אגף משלון נגף

וכתב הרע"ב (פסחים פ"ז, מ"ב), ז"ל, אגף קרי כל מקום הגפת הדלתות שהוא חופף ונוקש שם כשסוגרו, עכ"ל. והיינו שנקרא אגף משלון נגף, לשון נקישת. כדרך המלחמה שאוגפים ונוגפים זה בזה. כן הגפת דלתות הדלת נוקשת, וזהו מלחמה פורתא, והבן.^א

וכן הדרך בעת מלחמה, שמתחבאים מהאויבים בתוך בתים ומנהרות וכד', ואוגפים את הדלתות למען לא יכנסו האויבים או יזרקו דבר מה לתוך אותו מקום מסתרים.

אגף מלשון גף - גוף

עוד בחינה בתיבת אגף שהוא מלשון גף - גוף. ובגוף יש מלחמה תמידית בין כוחות הגוף, הן בתוכו והן חוצה לו. ושורש מלחמה קרוב לשורש מחלה (אותיות מ-ל-ח). ולפיכך, המלחמה בין כוחות גופו של האדם גורמים לאדם לחלות. וכן להיפך, כל מחלה יוצרת מלחמה מתוך גופו של האדם.

וכן כאשר האדם מסגף את גופו, זוהי מלחמה עם גופו. כמ"ש שפתי כהן (פרשת שופטים) שביאר ז"ל, וְעִשְׂתָּה עִמָּךְ מִלְחָמָה (דברים כ, יב) אז וְצַרְתָּ עָלֶיךָ בְּסִיגוֹפִין בתעניות ויתנה ה' בְּיָדְךָ וגו', עיין שם בדבריו.

^א ומעין כן עין רש"י פסחים (פה ע"ב, ד"ה מן האגף), ז"ל, מן האגף ולפנים כלפנים - אגף קרי כל מקום הגפת הדלת שהוא חופף ונוקש שם כשסוגרו, דהיינו משפת הפנימית של עובי הפתח, עד מקום הנקישת, עכ"ל. ועיין פמ"ג (או"ח סימן נה, א"א ס"ק יא), וביאור הלכה (שם, ד"ה של שובי הדלת).

^ב והבן שלשון סיגוף אותיות סי - גוף, מסגף את גופו.

^ג והמלחמה הגמורה עם הגוף הוא ע"י מגפה, לשון גוף. כי ע"י המגפה הגוף נגף ובטל.

^ד וכן דרש האור החיים (דברים כ, י) את הפסוק כי תקרב אל עיר להלחם עליה, ז"ל, זה הוא גוף האדם שנקרא עיר כאומרו בספר הזוה"ק (ז"ה רות צ"ח) בפסוק עיר קטנה וז"ל עיר קטנה דא גופא דבר נש ע"כ, למלחמה, כי צריך כח להציל האדם מיד מרשיעו, עכ"ל. ועיין במבט הפנימי (ניצחון בדרך טבע ובדרך נס 012), שהוסבר בהרחבה שהניצחון במלחמה הגשמית משתלשל מן הניצחון במלחמה הרוחנית.

^ה ועיין מלבי"ם (בראשית ב, ט), ז"ל, יש לה (הנשמה) מלחמה תמידית עם הגויה שנתערבה עם כחותיה, שהיא תשתוקק אל הטהרה והקדושה והדבוק באלהים, והגויה מלאה מציוורים רעים מהבלי העולם ותאוותיו, וכל ימי שכנה בגוף הזה היא שוכנת בין צורריה המבקשים רעתה וכליונה, עכ"ל, עיי"ש.

מלחמה - אתחלתא דנאולה (מנילה יזעב)

מלחמה שלום

תיבה אחר תיבה בסוד אחדות הבריא

אגר

אין מקבלים גרים מעמלק

ואמר במכילתא (דרבי ישמעאל, מסכתא דעמלק פרשה ב), שאין מקבלים גרים מעמלק אלא מצוה להלחם בהם ולהשמידם. והיינו, כי עמלק יסודו מלחמה ותגרה, ולא מאיר בו הארת אגר, אסיפה וקיבוץ, ולכן אין בכחו להצטרף לכנס". ועליו נאמר (ישעיהו מח, כב) "אין שלום אָמַר ה' לְרָשָׁעִים". אולם חידש החזו"א (אבן העזר סימן קנז, ס"ק ה), שרק נאמר 'אין מקבלים גרים מעמלק' בשעת מלחמה, עיי"ש. וטעם הדבר הוא, שבשעה שנתעורר עמו מלחמה, אין נגלה הפכו שהוא השלום. אולם שלא בשעת המלחמה, גובר כח השלום על המלחמה, ומכחו אף עמלק יכול להצטרף לכנס". ולולי חידושו של החזו"א, היה מקום לומר שעמלק תמיד נמצא בגדר של מלחמה, ולעולם כלל לא שייך בו שלום.

מאיר אור השלום בכולם

אולם כתב הרמב"ם (הלכות מלכים פ"ו, ה"ד), וז"ל, וכן הוא אומר בעמלק תמקה את זֶכֶר עֲמָלֶק (דברים כה, יט), ומנין שאינו מדבר אלא באלו שלא השלימו וכו', עכ"ל, עיי"ש. והיינו, שמקבלים גרים מעמלק בכל עת, אף בשעת מלחמה. ובפנימיות סיבת הדבר הוא, מפני שמתנוצץ אור השלום בכולם, אף בעמלק, ואף בשעת מלחמה, ודו"ק.

אגר, א - גר

כתב בספר השורשים (לרד"ק, ערך אגר), וז"ל, ענינו ענין אסיפה, עכ"ל. ובעומק, תיבת אגר מורכבת מ: א - גר, גר, לשון של תגרה, מחלוקת, ומלחמה. והאות א' - אחדות, לאסוף אף את אלו שמתנגדים. וזהו שלום האמיתי.

גר בתוך כל אדם

ישורש מלחמות אלו נמצאים בתוך האדם עצמו, כמ"ש הכתב והקבלה (ויקרא טז, כט), וז"ל, בכל רגע יגורו בו (בגר צדק) מלחמות התאות החומריות בהשתוקקות ללכת אחרי שרירות לבבם כפי הרגלו מנעוריו עד היום הזה, הנה ראוי לקרותו גבור ואיש מלחמה, וזהו בעצמו שם גר, ענין חרחור ריב ומדון שמתחדש בנפשו כל רגע. גר מלשון כל היום יגורו מלחמת, והתגר בו מלחמה, שומרי תורה יתגרו בה, עכ"ל, עיי"ש. ודבר זה נגלה בכל איש ישראל, ובפרט בגר שבא להתגייר שיש בו מלחמה פנימית לא להתגייר, וכאשר מתגייר זהו בחינת שלום עם ישראל, והבן. אולם עדיין נשאר בו מלחמה פנימית עם עצמו.

שורש גר במלחמה עם אויבים בפועל

וכן מצינו לשון גר במלחמה עם אויבים בפועל, כמ"ש המלבי"ם (באור המילות. ישעיהו נד, טו), וז"ל, גֹּרֵר יְגוּר - מצאנוהו מנחי העי"ן על הפחד, וְיָגַר מוֹאֵב (במדבר כב, ג), ונקשר עם מ"ם. ועל הקיבוץ ויקשר עם על, יְגוּרוּ עָלַי עֲזִים (תהלים נט, ד). ומצאנוהו מנל"ה על התגר ונקשר עם ב' בכל מקום, וְאֵל תִּתְּנָהּ בָּם מִלְחָמָה (דברים ב, ט). ופה שנקשר עם את, מִי גֵר אֶתָּה. יהיה ענינו התגרות מלחמה הבאה משני הצדדים על ידי שמתקבצים להלחם, הגורה מלחמה הוא המתחיל, אבל הגור ומתקבץ למלחמה נועדו שניהם לקרב, ולכן נקשר עם את, שכן מלחמה נקשר עם את ברוב, עכ"ל. והרי שכל מלחמה, תחילתה התגרות מלחמה, ונעשה פחד, מלשון וְיָגַר מוֹאֵב (במדבר כב, ג). וצורת המלחמה, התקבצות לשון אגירה. וזהו שלום בתוך המחנה הנלחם עצמו.

א וע"ע באברבנאל (פרשת וישב), וז"ל, ואמנם מגורי מלבד מה שיורה על לשון גרות, והוא הביאה מארץ אחרת. הנה יורה גם כן על לשון פחד ומגור. כמו לא תגורו מפני איש (דברים א, יז), וְאֵשֶׁר יִגְרִתִּי יָבֵא לִי (איוב ג, כה), מכל מגורותי הצילני מגור מסביב, ומגורתם אָבִיא לָהֶם (ישעיהו סו, ד), ורבים ככה. וג"כ הוא לשון תגר וקטטה; אֵל תִּתְּנָהּ בָּם (דברים ב, ה), לָמָּה תִּתְּנָהּ בְּרָעָה (דברי הימים ב כה, יט), מִתְּגֵרֶת יָדָךְ אֲנִי כְלִיתִי (תהלים לט, יא). ומזה מי גֵר אֶתָּה עֲלֶיךָ יְפֹל (ישעיהו נד, טו), כָּל יוֹם יִגְוְרוּ מִלְחָמוֹת (תהלים קמ, ג), יְגֵרְהוּ בְּתֶרְמוֹ (חבקוק א, טו), עכ"ל.

ב עיין לעיל ערך אגר, שהוסבר שמכוח האגודה מאיר השלום.

מלחמה - אתחלתא דנאולה (מגילה ז' ע"ב)

מלחמה שלום

תיבה אחר תיבה בסוד אחדות הבריא

אגרוף

אגרוף משמש למריבה

כתיב (שמות כא, יח) וְכִי יִרְיֶבֶן אֲנָשִׁים וְהָפָה אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ בְּאֶגְרֹף אוֹ בְּאֶגְרֹף וְכוּ'. וְכֵן כְּתִיב (ישעיהו נח, ד) הֵן לָרִיב וּמִצָּה תִצְוֶמוּ וְלִסְכּוֹת בְּאֶגְרֹף רָשָׁע וְכוּ'. וְהִרִי שֶׁמְבֹאֵר לְהַדִּיחַ שֶׁאֲגֻרְפִּי מִשְׁמֵשׁ לְלַחֲמָה וּמִרִיבָה.*

בעלי אגרופין

ובפרטות, בעלי אגרופין הם בעלי מלחמה, כדברי הגמרא בסנהדרין (מט ע"א. וע"ע שם כא ע"א), וז"ל, אמר רב יהודה אמר רב: ארבע מאות ילדים היו לו לדוד, כולן בני יפת תואר היו, ומגדלי בלורית היו, ומהלכין בראשי הגייסות היו, והן הן בעלי אגרופין של דוד, עכ"ל. ופירש רש"י (שם, ד"ה איצטגניני דוד), וז"ל, בעלי אגרופין שלו, שעל ידם הוא נלחם ויוצא ובא על פיהם, עכ"ל. והרי העולה מדברי רש"י שדוד המלך היה **נלחם** ע"י אותם בעלי אגרופין. אולם בקידושין (עו ע"ב) מסיימת הגמ' את דברי רב יהודה אמר רב בשלושה מילים נוספות – "דאזלי לבעותי עלמא", שלכאורה משתמע שאותם בעלי אגרופין לא היו נלחמים בפועל אלא רק 'מפחידים' את האויב. ויש ליישב, שחלק מן הלחימה, הוא - לבעותי, להפחיד ולהרתיע את האויב.

אגרוף ר"ת ג' אלפים ר"פ, רמז למלאכי חבלה

ובעומק, אגרוף הוא לא רק כח מלחמה גופני, אלא גם כח מלחמה רוחני. כמ"ש בליקוטי שושנים (לר"ש מאוסטרופולי, באגרתו הידועה על י' מכות במצרים), וז"ל, אמרו בעלי הקבלה מעשית, שיש ג' אלפים ר"פ מלאכי חבלה, ממונים להכות את הרשעים ולהענישם בגיהנם ולטהרם מעונותיהם. וסימן נתנו ע"ז, וְלִהְיוּ בְּאֶגְרֹף רָשָׁע (ישעיהו נח, ד). כי אגרוף רמז ג' אלפים ר"פ, ועל ידם נלקה גם פרעה הרשע, עיי"ש.

ובפרטות יש (מלאכים) שגורפים מעם ישראל למי שעובר על ל"ת, או שמונעים את ישראל מלקיים מצוות עשה, כמ"ש במחשף הלבן (משפטים ד"ה וכי ירובו אנשים), וז"ל, האגרוף מלאה וא' עם הכולל גימטרייה הם רמ"ח, וגורפו יצה"ר וגוררו מלקים מצות עשה, וכו'. או באגרוף, מירי שעובר על מצות לא תעשה, שגורף האסור במגריפה ואוכלי. אגרוף גימטרייה - זה האסור, גורף האסור ואוכלו, ועובר על מצות לא תעשה, עיי"ש.

אגרוף כח של רחמים ושלום

אולם בפנימיות יותר, אגרוף אינו רק כח מלחמה והתנגדות, אלא כח של רחמים ושלום. כמ"ש בשיח שרפי קודש ח"ד (הובא בפרדס יוסף שמות כא, יח. אות מד), וז"ל, בְּאֶגְרֹף. תרגום בכורמיזא, ובשיח שרפי קודש (ח"ד אות ר"ה) הביא פירוש שאם הרגו בכ"ו רמיזא בשם כ"ו הוי"ה ג"כ מחוייב כמו באגרוף, וכורמיזא גימטריא אגרוף רפ"ד, עכ"ל. וזה משה שהרגו למצרי בשם המפורש, כמ"ש חז"ל (מדרש תנחומא, פרשת שמות סימן י). וזהו הריגה לצורך סילוק הרע וגילוי השלום בין הטובים. הריגה ע"י שם הוי"ה, שכולו רחמים ושלום. ולעת"ל אף יהא שלם, והבן.

א ערוך (ערוך אגרוף), וז"ל, פ' פס יד כפופה בטפח בלא בוהן ועשוין בני אדם להכות, עכ"ל.
ב עין במהר"ל (חדושי אגדות, סנהדרין מט ע"א), וז"ל, ולכך היו לו ד' מאות ילדים [בני] יפת תואר נולדו מן האומות והם היו בעלי אגרופין של דוד, שהם יותר מוכנים לזה כי כח ישראל היו להם מצד אביהם וכח האומות מצד אמם ובזה היו נוצחים. ועוד נראה כי לכך היו (אמם) בני יפת תואר מפני שבאו מכח מלחמה שהרי במלחמה לקח הגנשים ומכח זה נולדו, לכך מצליחין יותר במלחמה משאר בני אדם, עכ"ל.
ג ופעמים שכל המלחמה הוא מכח ה'ביעותי'. כמ"ש (איוב ו, ד) בְּעוֹתִי אֶלְזֶה יַעֲרֹכֵנִי. ופירש האבן עזרא (שם), וז"ל, כלומר יערכו עמי מלחמה, עכ"ל. וביתר חידוד במצודת דוד (שם) כתב, וז"ל, החרדות הבאות מאת המקום ב"ה עורכים מלחמה עמי, עכ"ל. ועין בעיון יעקב (על עין יעקב, קידושין עו ע"ב), וז"ל, דאזלי לבעותי עלמא. פרש"י אבל לא היו יורדין בתוך המלחמה עם ישראל. ואין זה סותר למה שפרש"י (בסנהדרין מט ע"א), בעלי אגרופין שעל ידם הוא נלחם. י"ל מ"מ חשוב שעל ידם הוא נלחם מפני בעותות. אך קשה דקאמר שם בש"ס ופליגא דר' אבא בר כהנא, דאמר אלמלא דוד לא עשה יואב מלחמה. ואלמלא יואב, לא עסק דוד בתורה, דכתיב ויהי דוד עושה משפט וצדקה וגו'. מ"ט דוד עושה משפט וצדקה וכו', ומ"ט יואב על הצבא, משום דדוד עושה צדקה ומשפט ע"כ. ולפי סוגיא זו א"כ אינו מוכרח דפליגי, כי י"ל דאי לאו יואב לא היה יכול לסמוך על אגרופין שלו, כיון שלא הלכו במלחמה עם ישראל. וכבר הרגיש בקושיא זו בחדושי המהרי"ט (קידושין עו ע"א) ונדחק בזה. ולע"ד נראה דל"מ דר' אבא דקאמר דלהכי יואב על הצבא משום זכותא דדוד שעושה משפט וצדקה, א"כ בזכותו דוד היה יכול לסמוך על אגרופין, כי לפי דעתי א"צ לזכותו וזכות אבותיו כיון דאיכא זכות דדוד עצמו, עכ"ל.
ד אבן עזרא (הפירוש הארוך. שמות כא, יח), וז"ל, אמר הגאון, באגרוף כמו בעלי אגרופין (סנהדרין מט ע"א), דבר חזק וקשה. ורבי מרינוס אמר, כי האל"ף נוסף כמו אל"ף נְאֻזְלִי (איוב לא, כב), מגזרת גְרָפָם (שופטים ה, כא). דבר שיגרוף בידו. וככה בלשון ערבי, עכ"ל.
ה נועם אלימלך (פרשת משפטים), וז"ל, ביאור הכתוב באבן או באגרוף, פירוש מלשון (קידושין עו ע"ב) בעלי אגרופין, דהיינו גם בזה יכול לכבוש את יצרו, שצריך להתחזק ולהתגבר ולהרגיל את עצמו במדות טובות, כדי שעל ידי זה יהיה בעל אגרוף לנצחו, עכ"ל.

מלחמה - אתחלתא דנאולה (מגילה ז' ע"ב)

מלחמה שלום

תיבה אחר תיבה בסוד אחדות הבריא

אגרת

אגרת שלום

יש אגרת שלומים, כדכתיב (עזרא ה, ז) וְכִדְנָה כְּתִיב בְּגִנָּה שְׁלָמָא כְּלָא. ופרש"י (שם), וז"ל, וכך היה כתוב בתוכה של אגרת, כל השלום יהיה לו, עכ"ל. וכן אגרות שניות ששלח מרדכי, היו אגרת של דברי שלום ואמת, כמ"ש (אסתר ט, ל) וַיִּשְׁלַח סָפְרִים אֶל כָּל הַיְּהוּדִים אֶל שְׁבַע נְעָרִים וּמֵאָה מְדִינָה מְלָכוֹת אֲחֻשְׁנוּרֹשׁ דְּבָרֵי שְׁלוֹם וְאַמֶּת.*

שם אגרת מלשון שאוגרת

ונקראת אגרת ע"ש שאוגרת בתוכה: אותיות, תיבות, וסיפור דברים, וזהו שלום - דבר המאחד. ודבר זה בא לידי ביטוי גם בדיני אגרות, שלא נדרש לתופרם, אלא סגי להם שהם נקשרות במקצת חוטי גידין.^א

אגרת שבוקין

ויש אגרת שכל מהותה נפרדות, בחינת מלחמה. והיא גט, שנקראת אגרת שבוקין, מלשון שבק, עזב. והיא היפך אגרות שלום, ולכן נקרא בלשון חז"ל גט, שהם אותיות שאינם בר צירוף בלשה"ק.

חסרון אור התורה באגרת

והרי אגרת שלומים נכתבת בלא שירטוט, ולכן אסור לכתוב ג' תיבות של מקרא באגרת, כדברי הגמרא גיטין (ו ע"ב), וז"ל, וכתב ליה בלא שירטוט, וא"ר יצחק: שתיים (תיבות של מקרא) כותבין, שלש אין כותבין, עכ"ל. והרי יוצא, שבאגרת שלומים הנכתבת נחסר בה אור התורה, אור השלום. שהתורה נקראת שלום, כלשון הפסוק (משלי ג, יז), דְּרָכֶיהָ דְּרָכֵי נֵעַם וְכָל נְתִיבֶיהָ שְׁלוֹם.^ב

אולם כתבו תוס' הרא"ש (מגילה ו ע"ב, ד"ה א"ר יצחק שתיים כותבין), וז"ל, ור"ת אומר דדוקא כשמתכוין לכתוב הפסוק לדרשא כי הק' דהכא (אסור), אבל כשאדם כותב אגרת שלומים לחבירו וכותב לשון המקרא כדי לכתוב לשון צח, מותר לכתוב כמה תיבות בלא שרטוט וכו', וקצת משמע בירושלמי בפרק בתרא דמגלה דאסור, עכ"ל עיי"ש. ולפ"ז, לדברי ר"ת אף באגרת שלומים יש היתר לכתוב לשון תורה של מקרא שנקרא שלום, ומאיר פה יותר אור התורה - אור השלום.

חסרון אור השבת באגרת

עוד חסרון באגרות שלומים, בשלום הנגלה בהם. דהנה שב"ק נקראת שלום.^ג ונחלקו הראשונים אם אסור לקרות אגרות שלום בשבת, כדין שאסור לקרות כל שטרי הדיטות. והנה לסוברים שאסור לקרות אגרת שלומים בשבת, הרי שנחסר אור השלום בשבת, וכן נחסר אור השלום באגרת. ובפרט לדברי הירושלמי הנודעים (שבת פט"ו, ה"ג), וז"ל, אמר רבי חנינא מדוחק התיירו לשאול שלום בשבת, עכ"ל.

וכל זה רק בשבת שהוא 'מעין' עוה"ב. אולם בשבת - ביום שכולו שבת, לעת"ל, מאיר בשלמות אור השלום בו.

^א אולם אגרות ראשונות היו אגרות שכולם מלחמה. תחלה אגרות של מלחמה, ולבסוף אגרות שלום, ודו"ק.

^ב עיין מגילה (יט ע"א), וז"ל, ונקראת אגרת - שאם הטיל בה שלשה חוטי גידין כשרה, עכ"ל. ובחזושי הרמב"ן (שם, יז ע"א), וז"ל, לא הוצרכנו למה שכתוב ונכתב בספר, אלא ללמד על דברים שאינם מגופן. כגון תפירה דפשתן, שאפילו בהן נדונית כדין ספר. ואהני לן אגרת להקל בה שלשה חוטי גידין, דכיון שהתפירה אינה מגופה ממש עשו בה מנהג אגרת. שכן האגרות אינן נתפרות אלא נקשרות במקצת חוטין. וכל שכן בדברים שחוז' לגופיה לגמרי, כגון קריאה שלה שדינה בהם כדין אגרת, עכ"ל.

^ג גיטין (נט ע"ב), וז"ל, כל התורה כולה נמי מפני דרכי שלום היא, דכתי' (משלי ג, יז): דְּרָכֶיהָ דְּרָכֵי נֵעַם וְכָל נְתִיבֶיהָ שְׁלוֹם, עכ"ל.

^ד להרחבה בעניין תורה שנקראת שלום עיין במבט הפנימי (מלחמה לעתיד לבוא, מלחמה - איש באחיו)

^ה עין באור החיים (ויקרא יט, ג), וז"ל, ואמרו בזוהר חדש (רש"י תולדות) כי יום שבת הוא כנגד יוסף הצדיק, והוא סוד השלום. ולזה אנו אומרים שבת שלום, ואנו מברכין הפורס סכת שלום, עכ"ל.

^ו הרשב"א אסור, והרמב"ן מתיר. ועין ב"י (או"ח סימן שז, אות יג) שהרחיב במחלוקת ראשונים זו.

מלחמה - אתחלתא דנאולה (פנילה זי"ע)

מלחמה שלום

תיבה אחר תיבה בסוד אחדות הבריא

אד

כתיב (בראשית ב, ו) וְאָד יִעָלֶה מִן הָאָרֶץ וְהִשָּׁקָה אֶת כָּל פְּנֵי הָאָדָמָה.

אש שגוברת היא מכוח השמש

ובמזרחי (שם) כתב, וז"ל, וְאָד יִעָלֶה מִן הָאָרֶץ – כמנהג האדום העולים מכח השמש ומשקים פני כל האדמה עכ"ל, עיי"ש. ולדבריו, האש שגוברת על המים, וגורמת למים לעלות, זה אינו האש שבתוך האד עצמו, אלא כח האש והחמימות שבשמש.

מכוח האד נברא האדם

וברש"י (שם) כתב וז"ל, וְאָד יִעָלֶה. לענין בריאתו של אדם, העלה את התהום והשקה העננים לשרות העפר ונברא אדם, עכ"ל. ונודע שצורת אדם כולל בקרבו את כלל כל הבריא, ולכך נקרא עולם קטן. והאדם דתיקון הוא סוד השלום, שעושה שלום עם כל הברואים, וכוללם יחד. ולפ"ז האד שמכחו נברא האדם, הוא אד ששורשו שלום, ועולה לעילא לעשות שלום עם העליונים, והבן.

תנועת המים

האד עולה לעומת הגשמים שיורדים. כלומר יש כאן ב' תנועות הפוכות; גשם שיורד מלעילא לתתא, ואד שעולה מתתא לעילא^א ומהגשם והאד נעשו תנועה ליתר המים האחרים.

שורש המחלוקת נגלה במים

והנה כתיב (בראשית א, ו) ביום השני למעשה בראשית, יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וַיְהִי מִבְּדִיל בֵּין מַיִם לְמַיִם. הבדלה בין מים עליונים לבין מים תחתונים: וכידוע (ילקוט שמעוני, בראשית רמז ה') לא נאמר ביום השני "כי טוב", כי בו נברא המחלוקת. הרי לנו ששורש המחלוקת (המלחמה) מונח בפרטות במים.

אד - מלחמה בין האש והמים

ובפרטות, כיצד נגלה מלחמה באד, כתב ר' אברהם בן הרמב"ם (בראשית ב, ו), וז"ל, אד שם הקיטור העב העולה מן הארץ; ממנו נגזר בספר איוב (לו, כז) יִזְקוּ מִטָּר לְאָדוּ; ביאר לנו בזה את יסוד המטר ותולדתו שהוא מן אידים עבים עולים מלמטה אחרי מזיגתם, ואותם האידים מחוברים מן ארבעה יסודות כפי מה שפירשה לנו החקירה המדעית בהוראת 'יהב חכמתא לחכימין' המכריע במזיגת אותם האידים יסוד הרוח ופחות ממנו יסוד המים, ואותם האידים נישאים על ידי יסוד הרוח והאש אשר בהם ומזדככים באויר, ונפלטת מהם תמצית יסוד הרוח והאש אשר כל אחד מהם עולה ומבקש מחוז יסודו (כאן מתגלה מלחמה בין המים והאש, וגובר האש על המים, והבן). שוב נבדל יסוד המים (מכח מלחמה בין האש והמים) ומשהו מחובר בו מן יסוד הארץ עם שיירים קטנים במזיגה מן יסוד האש והרוח המאוחדים בשעת המזיגה ובכך אותה התמצית מן האידים העולים שוקעת ויורדת ומבקשת את מחוז יסודה ובירידתה היא משקה את הארץ ומרוה אותה, עכ"ל.

^א ובטל נגלה תחלה ירידה, ואח"כ עליה.

^ב בראשית רבה (פרשה ד, סימן ב), וז"ל, בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם גלדה טיפה האמצעית ונעשו השמים התחתונים, ושמי שמים העליונים, עכ"ל.

^ג ילקוט שמעוני (בראשית, רמז ה), וז"ל, נִשְׁעַשׂ אֲלֵהֶם אֶת הָרָקִיעַ (בראשית א, ז). זה אחד מן המקראות שהרעיש בן זומא את העולם, 'נִשְׁעַשׂ' אתמהא, והלא במאמר הן דכתיב (תהלים לג, ו) בְּדָבָר ה' שָׁמַיִם נִשְׁעָשׂוּ. למה אין כתיב בשני 'כי טוב', לפי שבו נברא גיהנם, שנאמר (ישעיהו ל, לג) כִּי עָרוֹךְ מֵאֲתָמוּל תִּפְתָּה, יוֹם שִׁישׁ בּוֹ אֲתָמוּל וְלֹא שְׁלֹשׁוֹם. ר' חנינא אומר שבו נברא מחלוקת שנא' (בראשית א, ו) וַיְהִי מִבְּדִיל בֵּין מַיִם לְמַיִם, עכ"ל.

^ד תיקוני זוהר (תקונא שתיין ותשע, דף ק ע"א), וז"ל, דא גופא דבר נש דאתקרי עולם קטן, עכ"ל.

מלחמה - אתחלתא דנאולה (מגילה ז' ע"ב)

מלחמה שלום

תיבה אחר תיבה בסוד אחדות הבריא

אדום

והידיים ידי עשו, אדום

כתיב (בראשית לו, א) עֲשׂוּ הוּא אָדָם. וכאשר אדום יצא למלחמה עם ישראל הוא יוצא בָּעֵם כָּבֵד וּבִיד חֲזָקָה (במדבר כ, כ), וזאת משום כפרש"י (שם), וז"ל, בהבטחת זקננו וְהַיָּדִים יָדֵי עֲשׂוֹ (בראשית כז, כב), עכ"ל. והבטחת יצחק אביו - וְהַיָּדִים יָדֵי עֲשׂוֹ, פירושו, שכל הווייתו היא מלחמה, ולכן הוא נקרא אדום, ע"ש שפיכות דמים.

עשו נטל עצה מיעקב כיצד להילחם

ועשו נטל עצה מיעקב כיצד להילחם, כמ"ש בדעת זקנים (בראשית כה, ל), וז"ל, פִּי עֵינָי אֲנֹכִי. שאותו היום הרג (עשו את) נמרוד שנלחם עמו, כי כאשר התחיל עשו לצוד בשדה מצאו נמרוד שהיה גבור ציד ואמר לו שאין שום אדם רשאי לצוד בשדות אלא הוא, ולקחו יום מלחמה ובא עשו ונטל עצה מיעקב ואמר לו, כל זמן שיהיה נמרוד לבוש בגדיו החמודות לא תוכל לו, אך תאמר לו שיפשיטם אז תוכל לו, וכן עשה והרג נמרוד, עכ"ל. ודייקא נטל עשו עצה מיעקב כיצד להילחם עם נמרוד ולנצחו, כי את כח המלחמה נתן יעקב לעשו, כמ"ש (בראשית כה, לד) וַיַּעֲקֹב נָתַן לְעֵשָׂו לָחֶם וְגו', ולחם מלשון מלחמה, ונתבאר בהרחבה במ"א. ולכן בכח זרעו של יעקב להילחם עם עשו ולנצחו.

יוסף שטנו של עשו וזרעו

ויוסף שטנו של עשו ונלחם עמו, וכן עם זרעו, כמ"ש הרמב"ן (בראשית מט, לא), וז"ל, וזה טעם וַיַּעַל עֲמֹ גַם רָכַב גַּם פָּרָשִׁים (להלן נ ט). כאשר הלכו לקבור את יעקב בארץ ישראל), כי ידע זדון עשו ובניו.

וכן היה מעשה, כי מצינו בספר דברי הימים ליוסף בן גוריון (הוא ספר יוסיפון) וזולתו מספרי הקדמוניות, כי בא צפו בן אליפז בן עשו ועשה עמהם קטטה על זה עד שערכו מלחמה ותגבר יד יוסף ותפשו עם מבחר גדודיו והביאום למצרים ועמד שם בתפיסה כל ימי יוסף וכו', עיי"ש כל השתלשלות הדברים.

וכן יוסף שהוא בחינת שלום הוא כנגדו של עשו, כמ"ש חומת אנך (ויקהל, אות א), וז"ל, אמרו רז"ל יוסף שטנו של עשו כי יוסף בחינת יסוד שהוא שלום ולכך מבטל עשו גימטרייה שלום, תמורת שלום מלחמה, עכ"ל. ועוד כתב (וישלה, אות ה), וז"ל, דעשו גימטריא שלום, כי היא להפך כמ"ש תמורת מלחמה שלום, עכ"ל.

בחינת שלום בעשו

אולם יש גם בעשו עצמו בחינת שלום, כמ"ש הרא"ש (בראשית כז, כב), וז"ל, עשו בגימטרייה שלום שאלמלא כך אין כל בריה יכולה לעמוד לפניו, עכ"ל. וכתב של"ה (פרשת שופטים תורה אור), וז"ל, אמנם 'עשו' אף שבגימטרייה 'שלום', יתהפך לקנאה שנאה, עכ"ל. וכמ"ש במעיל צדק (על ע"ח שער מט, פ"ח ד"ה כי הטוב), ש'ב פעמים עשו גימטרייה תשנא, וב"פ יעקב מלא וא'ו, גימטרייה שלום, עיי"ש.

א עיין פסיקתא זוטרתא (בראשית לו, א), וז"ל, ואלה תולדות. עשו הוא אדום. הוא אדום, וארצו אדומה, וגבוריו אדומים, עכ"ל.
ב פנים יפות (במדבר כ, כ), וז"ל, וביד חזקה. פירש"י בהבטחת זקנינו והידיים ידי עשו, נראה דלא מפרש כפשוטו שהיו בטוחים בחזקתם ובגבורתם שילחמו עם ישראל, דהא מפורש בפרשת דברים [ב] ד, שאמר שם אתם עוברים בגבול אחיכם בני עשו וייראו מכם, הרי שהיה להם יראה הבני עשו מבני ישראל, אלא ע"כ דקאי על הבטחות ידיים ידי עשו, וכיון שאמר ג"כ הקול קול יעקב היו יראים שמא יגבר קולו של יעקב, עכ"ל.
ג עיין: במבט הפנימי (בלעם - מלחמה בפה. המן, לחם מן השמים. מאכל אנשי מלחמה. ובית הלחמי) להרחבה.
ד פסיקתא זוטרתא (בראשית לו, כה), וז"ל, ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף. כיון שנולד יוסף, נולד שטנו של עשו הרשע, מיד בטח ברחמי שדי ונתן בלבו לצאת, דא"ר פינחס בש"ר נחמן, מסורת היא שאין עשו נופל אלא ביד בניה של רחל, ה"ד וְהָיָה בֵּית יַעֲקֹב אֶשׁ וּבֵית יוֹסֵף לְהִבָּהּ וּבֵית עֲשָׂו לְקֵשׁ וְנִדְלָקוּ בֵּקָם וְנִאֲכָלוּם (עובדיה א, יח), ואומר אם לא יִסְתַּבּוּם צְעִירֵי הַצֹּאן (ירמיה מט כ), עכ"ל.
ה ע"ע שפתי כהן (בראשית לב, יב), וז"ל, ושניהם יוסף ובנימין נקראים שלום מושל על עשו, עכ"ל. מגלה עמקות (מקץ), שם משמואל (וישב תרעז ד"ה ונראה דהנה), ועוד רבותינו כתבו כן.
ו וכן כתב פענח רזא (תולדות), וז"ל, ויקראו שמו עשו מן השמים כי עשו בגימט' שלום ולולא שמו שלום לא הי' מניח שום אדם בשלום, עכ"ל. וע"ע בעל הטורים (במדבר ו, כו), וז"ל, שלום. בגימטריא עשו. הוי מקדים שלום לכל אדם ואפילו בשלום גוי, עכ"ל. ועין מעיל קודש (על ע"ח שער מט, פ"ח ד"ה כי הטוב).

מלחמה - אתחלתא דנאולה (מנילה ז'ע"ב)

מלחמה שלום

תיבה אחר תיבה בסוד אחדות הבריא

אדיר

דיר בהקשר למלחמה

מצאנו שלשון אדיר משמש בהקשר למלחמה, דכתיב נאָדירי פֿפֿח (שמות טו, ו) וכדכתיב (ישעיהו לג, כא) נָצִי אֲדִיר לֹא יַעֲבֹרָנּוּ. וביאר המלבי"ם (יחזקאל ל, ט), וז"ל, בָּצִים. הם אניות גדולות, אניות מלחמה, כמו נָצִי אֲדִיר לֹא יַעֲבֹרָנּוּ (ישעיהו לג, כא), עכ"ל. וכן כתב אברבנאל (ישעיהו, שם), וז"ל, נָצִי אֲדִיר כִּי יבוא ויעבור בנהרים וביאורים להלחם עם ישראל, חבליהם יהיו נפסקים ונטושים באופן שלא יהיה להם חוזק כלל, עכ"ל.

וכתב בשערי צדק (השער החמישי), וז"ל, והשם שהוא נאמר על דגל המלחמה והדין, שהוא אלקים, הכינויין שהן צורת חיילים, הן: אדיר, שופט, דין, חזק, כביר, כח, איש מלחמה, גבר, פוקד עמך, ומשלם גמול, עכ"ל.

אדיר לשון גבורה

וכן אדיר הוא לשון גבורה, כמ"ש הרד"ק (ספר השורשים, ערך אדר), וז"ל, כל אשר תמצא מעיקר זה, הוא לשון גדולה ועוצם גבורה, עכ"ל. וכמ"ש המהרש"א (ראש השנה, כג ע"א), וז"ל, דלשון אדיר יפול על הגבור, עכ"ל. ומתגלה הגבורה בפרט בתקיפת יד, כדברי התורה תמימה (שמות, פרק טו הערה כ), וז"ל, יונח התאר אדיר על תקיפת היד, עכ"ל.

והרי שאדיר הוא לשון חוזק ומלחמה ובפרט אצל אדם שהוא חוזק יד, שנלחם בידיו עם האויב.

פנימיות אדיר - רחמים

אולם בפנימיות מדת אדיר גנוז רחמים, כמ"ש באמרי מנחם (שקלים, אות י), וז"ל, מדת היסוד, שע"ז נהפך הכל לרחמים, שנאמר (תהלים, צג, ד) אֲדִיר בְּקִרְוֹם הוֹי"ה (שם הוי"ה, מידת רחמים כנודע) וכו', ע"י כח היסוד נהפך לרחמים גמורים, עכ"ל, עיי"ש.

ויתר על כן כתב הרמ"ז (אם לבינה אות ס', ד"ה או יובן באופן עמוק, ונלענ"ד), וז"ל, וזהו שאמר (תהלים עו, ד) שָׁמָּה שִׁבְרָה רִשְׁפִי קִשְׁתִּי, הם הגבורות שהיו חזקות מאוד באופן שהיו בה 'שן וחרב', 'מגן' הוא סוד 'אל' הרמוז במלת שלם (כמ"ש (בראשית יד, יח - כ) ומלְכִי צֶדֶק מֶלֶךְ שָׁלֵם וכו', וברוך אֵל עֲלִיּוֹן אֲשֶׁר מִגֵּן צָרָה בְּיָדָהּ, עיי"ש). ו'חרב' הוא הנרמז במלת 'ירו' (גימטריה, חרוב' - ירו), ובזה יש מלחמה (ופסוק זה שאמרו מלכי צדק 'מלך שלם' אמרו כששב אברהם מן המלחמה). אמנם נָאֹר אֶתָּה אֲדִיר (תהלים עו, ה), ר"ל הארת החסדים, דהיינו המרמז באומרו 'נָאֹר', כי כל אור הוא מאברהם, ונאור הוא רנ"ז הנזכר למעלה, עכ"ל, עיי"ש כל דבריו.

אדיר נאמר על האבות בכלל ובפרט על אברהם

ולשון אדיר נאמר על האבות בכלל, כדברי הגמרא (מנחות דף נג ע"א), וז"ל, איני (הקב"ה) מחזיק טובה אלא לאברהם יצחק ויעקב, שהודיעוני תחלה בעולם, שנאמר (תהלים טז, ג) לְקַדוֹשִׁים אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ הַמָּה וְאֲדִירִי כָּל חֲפָצִי בָּם, עכ"ל. ובפרט נאמר על אברהם - ראש המודעים יחודו יתברך בעולם. ונמצא שחיצוניות אדיר הוא גבורה, חוזק ומלחמה, ופנימיות אדיר הוא רחמים חסדים ושלום, והבן.

א ועיין במהרש"א (מנחות נג ע"א, ד"ה יבא אדיר), וז"ל, מבואר לשון אדיר מלשון חוזק ואומץ בדרך הידור במתחכם להתחזק על דבר מה, וקאמר המצריים נקראו 'אדירים' ע"ש שהתחכמו להתחזק על ישראל, כמ"ש (שמות א, י) הִבֵּה נְתַסְפָּקָה לוֹ, לדונם במים שכבר נשבע שלא יביא מכול לעולם, כדאיתא פ"ק דסוטה, לאדירים אלו ישראל ע"ש שמתחכמים להתחזק בעבודת בוראם, כמ"ש (תהלים טז, ג) לְקַדוֹשִׁים אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ הַמָּה וְאֲדִירִי כָּל חֲפָצִי בָּם, יבא אדיר שהוא הקדוש ברוך הוא אשר לו האדרת והחכמה ונתן חכמה ודעת למי הים לשנות טבעם שיתחזקו עצמם בקריעתם על עמדם עד שיבאו המצריים לתוכו, כמ"ש (שמות טו, ח) נַעֲרָמוּ מִן שְׂתַרְגוּמוֹ חֲכִימוֹ מִיָּא כְּדֵאִיתָא נְמִי בְּמִדְרָשׁוֹת, והוא פירוש הכתוב (תהלים צג, ד) מִשְׁכְּרֵי יָם אֲדִירִים הִיוּ לְהִתְחַכֵּם כִּדִּי לְהִתְחַזֵּק עַל הַמִּצְרִיִּים גַּם שֶׁהֵם בְּעֵלֵי טִבַּע וְאֵינָם בְּעֵלֵי דַעַת, הִיָּה זֶה כִּי אֲדִיר בְּקִרְוֹם ה', לתת חוזק וחכמה למים היפך טבעם, עכ"ל.

ב ועיין פרדס רימונים לרמ"ק (שער כג פ"א, ערך אדיר).

ג ועיי"ש, שחילק בין אדיר וגבורה של הקב"ה, שעליו יתברך נאמר אדיר במרום שוכן בגבורה (ברכות נה ע"ב), לבין אדיר הנאמר אצל בשר ודם.

ד חרוב מלשון חרב, חרב מחריב ונעשה חרוב.

מלחמה - אתחלתא דנאולה (פנילה ז'ע"ב)

מלחמה שלום

תיבה אחר תיבה בסוד אחדות הבריא

אדם

נברא שטן עמה

עוד בחינת מלחמה ע"י בריאת האשה, שאמרו חז"ל (בראשית רבה פי"ז ס"ו), וז"ל, א"ר חנינא בריה דר' אידי מתחלת הספר ועד כאן אין כתיב סמ"ך, כיון שנבראת (האשה) נברא שטן עמה, עכ"ל. וא"כ שורש כל המלחמות האדם עיקרם עם השטן הוא היצה"ר, ואף הוא נברא עמה. נמצא שורש כל המלחמות נתחדשו בבריאת האשה; הן האשה נגד בעלה, והן יצה"ר הנלחם עמו.

בזעת אפיה תאכל לחם

ומתולדות האשה וחטאה שהחטיאה את האדם, נקנס האדם בזעת אפיה תאכל לחם (בראשית ג, יט), לחם לשון מלחמה. והיינו שכל צורת השגתו ע"י מלחמה, בזעת אפיה, שנלחם כל ימיו להשיג לחמו, 'בנפשו יביא לחמו'.

עזר פגדו

בתחילת יצירת האדם היו הזכר והנקבה באחדות תחת שם 'אדם', כדכתיב (בראשית ה, ב) זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָאם וַיִּבְרָךְ אֹתָם וַיִּקְרָא אֶת שְׁמָם אָדָם. אולם אח"כ הפריד הבורא ית' את הנקבה מהזכר, ע"י שלקח אחת מצלעותיו וכו', ואמר לו הבורא ית' שהאשה היא - עזר פגדו.

וכאן שורש מלחמה באדם, בין זכר לנקבה. כמ"ש רש"י (בראשית ב, יח), וז"ל, עזר פגדו - זכה עזר, לא זכה כנגדו להלחם, עכ"ל. וביבמות (סג ע"א, ד"ה כנגדו) כתב, וז"ל, חלוקה עליו וסותרת דבריו, עכ"ל.*

הפגדו עזר לו שלא יפנה לבו לבטלה

וכתב בצרור המור (פרשת בראשית), וז"ל, ואמר פגדו להורות כי אף על פי שהיה עזר מצד אחד, מצד אחר אִיבֵי אִישׁ אֲנָשִׁי בֵיתוֹ (מיכה ז, ו), כי תמיד לוחמים עמו שביא מאכל ומלבוש ודברים אחרים. ואף על פי שהם כנגדו הם עזר לו, כי בזה ישכח רישו ויצרו ולא יהיה להוט אחר התאוות, אחר שיצר לב האדם רע מנעוריו וכל היום התאוה תאוה תערב לנפשו. וכשיראה רבים לוחמים לו יהיה טרוד אחר עסקיו, ולא יפנה לבו לבטלה בענין שמחשבות יטרידוהו, עכ"ל. וזהו צד הטוב הגנוז במלחמה, שמרוב שעסוק במלחמה לא פנוי לבו לבטלה.

מלחמה בפה, בידיים, ועד הריגה

אולם יש כאן תחילת מלחמה פורתא שכתב בפרדס יוסף (בראשית ב, יח), וז"ל, עיין בפרקי דר' אליעזר (פ"ב) אל תקרי כנגדו אלא לנגדו, אם זכה תהיה לו עזר, ואם לאו לנגדו - להלחם. ועיין שם בפירוש ביאור מהרה"ג אברהם אהרן ברודא ז"ל (ד"ה ואם לאו), דדרשו כנגדו מלשון נגיזה ומלקות, עכ"ל. ולפ"ז אינו רק מחלוקת בפה בלבד, שחלוקה עליו וסותרת את דבריו. אלא אף מלחמה בידיים, להלקותו. ובדקות אף נלחמה עמו להורגו, כי נתנה לאדם לאכול מן העץ על מנת שימות עמה, כמ"ש רבותינו.

וכן מי שיעץ לאישה, הנחש, רצונו היה ג"כ להרוג את האדם ולשאת את חוה, ומלחמה זו ממשיכה תמיד, כמ"ש בקללת הנחש (בראשית ג, טו), הוא יִשׁוּפֶךְ רֹאשׁ וְאַתָּה תִּשּׁוּפֶנּוּ עֶקֶב.

א עיין מזרחי (בראשית ב, יח), וז"ל, ואף על גב דמלשון "כנגדו" לא משתמע אלא נכח, מלשון (שמות יט, ב) "נגד ההר", מכל מקום מאחר שכל המעיו - משים פניו כנגד פני המעיו בו, והמתבייש ההפך, כנה האשה המעיוה על בעלה, שהיא "כנגדו", עכ"ל, ועיי"ש, ובמהרש"א (יבמות סג ע"א, ד"ה זכה).

ב וכ"כ בקובץ שיטות קמאי (בשם הריב"ז, יבמות סג ע"א), וז"ל, לא זכה כנגדו. לשון נגדא, מלקות, עכ"ל. ג מדרש הגדול (בראשית ג, ו) וז"ל, כיון שאכלה הרגישה בעצמה למיתה, אמרה עכשיו אני מתה והקב"ה עושה לו אשה אחרת, אלא הריני גורמת לאדם שיאכל, שאם נחיה נחיה שנינו, ואם נמות נמות שנינו, הדא היא דכתיב ותתן גם לאישה עמה ויאכל, עכ"ל.

ד מדרש אגדה (בראשית ג, א), וז"ל, חשב באותה שעה ואמר אלך ואהרוג את האדם, ואשא את חוה, ואהיה מלך על כל הבריות, ואלך בקומה זקופה, ואוכל כל מעדני העולם, עכ"ל.

ה בבא בתרא (טז ע"א), וז"ל, אמר ר"ל: הוא שטן הוא יצר הרע הוא מלאך המות, עכ"ל.

ו עיין להרחבה במבט הפנימי: בלעם - מלחמה בפה. המן, לחם מן השמים. מאכל אנשי מלחמה. ובית הלחמי.

מלחמה - אתחלתא דנאולה (מגילה ז' ע"ב)

מלחמה שלום

תיבה אחר תיבה בסוד אחדות הבריא

אדמה

מִלְחָה אֲדָמָה

כתיב במלחמה הראשונה המוזכרת בתורה (בראשית יד, ח), ויצא מִלְחָה סֶדֶם וּמִלְחָה עֶמֶרָה וּמִלְחָה אֲדָמָה וּמִלְחָה צִבּוֹנִים וּמִלְחָה פֶלֶע הוּא צֶעַר וַיַּעֲרְכוּ אֹתָם מִלְחָמָה בְּעֶמְקֵי הַשָּׂדִים. ולשון אדמה, עפר. ונקראת אדמה כי גוונה אדום. וזהו מִלְחָה אֲדָמָה.

צבור אדמה להגביה תל לעמוד עליו להלחם על העיר, עכ"ל.^א

ומלחמה שורשית בתחילת התורה (בראשית ד, ח), הוא בין קין והבל, בקיומם בַּשָּׂדֶה (שם), היינו מקום שכל הויתו ועסקו הוא באדמה.

תיקון כח המלחמה הגנוז באדמה

ותיקון כח מלחמה הגנוז באדמה, בתיקונו נגלה בלחם, כמ"ש העמק דבר (דברים יא, יג), וז"ל, עובד אדמה אינו אלא בשביל לשבוע לחם, עכ"ל.^ב והיינו שנקרא לחם מפני שנלחם עם האדמה להוציא פריה, ומלחמתו באופן של בְּזַעַת אֶפְיָה תֹאכַל לֶחֶם (בראשית ג, יט).

ועוד, כאשר גובר השלום על המלחמה, כתב מצודות דוד (מיכה ד, ג), וז"ל, וְכָתְתוּ תַרְבִּימֵיהֶם לְאֵתִים - ישברו כלי המלחמה לעשות מהם כלי עבודת **אדמה**, כי לא יעשו עוד מלחמה ולא ילמדו אותה כי המשיח ישפוט בדברי ריבותם, עכ"ל.^ג ואזי מגלה דוֹדֵי צַח וְאֲדוֹם (שה"ש ה, י), וכח המלחמה הנגלה באדום נתקן, ונגלה שלום.

שורש מלחמה מגוון אדום

ושורש המלחמה מגוון אדום, כמ"ש בכלי יקר (שמות כ, יט), וז"ל, הגבור במלחמה מורה על **מראה אדומה** כמו שנאמר (ישעיה סג, ב - ג) מדוע אֵלֶם לְלִבּוֹשָׁה וּבְגָדֶיךָ פָּדֶרֶךְ בָּגָת. פורה דְּרָכָתִי לְבִדִּי וגו' וַיִּזְ נֶצֶחֶם על בְּגָדֵי וגו', עיי"ש.

ובדקות, שורש המלחמה אינו נגלה בגוון האדום אשר באדמה, אלא מקורה **בגוון אדום הנגלה באש**, כמ"ש בזוה"ק (חדש - סתרי אותיות כרך א (בראשית) דף ו עמוד א), וז"ל, תרין דנפקו מגו גוון חד דאתכליל מגו אשא סומקא חד איקרי כביר כח וחד איקרי איש מלחמה, עכ"ל.^ד וכח זה שהוא היובש שבאש, הנגלה ביסוד העפר, אדמה, ביובש שבה.

מכח האדמה נגלה מלחמה

וכתיב (דברי הימים ב כו, י) על עזיהו, אֶהָב אֲדָמָה הָיָה, ונסמך שם מיד לו (פסוק הבא), וְהָיָה לְעִזְיָהוּ חֵיל עֲשֵׂה מִלְחָמָה וגו'. והיינו שמכח היותו אֶהָב אֲדָמָה, היה לו חיל עושה מלחמה, כי מכח האדמה נגלה מלחמה. ולכך אחד מן אופני המלחמה כתב רש"י (מלכים ב יט, לב), וז"ל, סֶלְלָה -

^א ואופן נוסף של מלחמה הנגלה באדמה, כתב בשו"ת נודע ביהודה (מהדורא תניינא, או"ח סימן נז. והובא בפרדס יוסף (ויקרא ב, יג)), וז"ל, דמלח שחופרין בקרקע יהיה נחשב למים הלא הוא כאבן מאבני המקום, עכ"ל. והבן מלח - לחם אותיות שוות. ומלח נלחם עם כל דבר שנפגש עמו, והבן.
^ב וכתיב (בראשית מז, יט) קָנָה אֶתְנֵנוּ וְאֶת אֲדָמָתֵנוּ בְּלֶחֶם.

מלחמה - אתחלתא דנאולה (מגילה ז' ע"ב)

מלחמה שלום

תיבה אחר תיבה בסוד אחדות הבריא

אדן

ומילוי הקרשים בחללים של האדנים, זהו תיקון החלל. ולכך היו מאה אדנים (שמות לח, כז), כנגד ק' ברכות שתקן דוד על מנת לסלק המגפה. והיינו מגפה הויתה - מות, תפיסת חללות. וכן האדנים באו מכספי תרומה שבאה לכפר על חטא העגל, שבו נקנסה מיתה על ישראל. תיקון חלקית לחטא העגל, שורש סיבת המות (חללות).¹

אדנים - הארת אלופו של עולם

וכתב בחת"ס (שמות כה, ב), וז"ל, ומבואר בקבלה, דאדנים היינו שם אדני ית"ש, והיינו (ויקח) ל', **לשמי** דייקא, שם אדני ית"ש, עכ"ל. ונודע ששם אדני, דין - א, והיינו מיתוק הדין באות א', אלופו של עולם. והבן, שדין הוא שורש הפרוד ומחלוקת. אולם אות א', הארת אלופו של עולם, הוא שורש השלום, ודו"ק.

שילוב שמות הוי' ואדני' בהכאה

ובחינה נוספת של תיקון הדין שבשם אדני', כתב בגנוי המלך (תיקון הברית, אות כב), וז"ל, הוי' אדני', שהם בהכאה זה עם זה גימטרייה שלום, עכ"ל. והבן שיש שילוב הוי' ואדני', כנודע, וזהו שלום כפשוטו. ויש שילובם בהכאה, וכל הכאה הוא בחינת מלחמה, כדרך הלוחמים שמכים זה את זה. ואולם בהכאה של שם הוי' אדני', נגלה מידת השלום.

כתיב במלאכת המשכן (שמות כו, יט), שני אֲדָנִים תַּחַת הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד. וביאר רש"י (שם, כה), וז"ל, היה עושה את האדנים חלולים וכו' עכ"ל.

שורש ההתנגדות הוא במקום החלל

ושורש כל המלחמות בחללא, פינאי אור א"ס ממקומו נגד טבעו, היוצר מלחמה מתמדת. ומעין כך המבואר בחז"ל (אוצר מדרשים (אייזנשטיין) ד"ה תהומות יכסיומו, עמוד 151), וז"ל, כשברא הקדוש ברוך הוא את עולמו אמר לשר של ים; פתח פיו ובלע כל מימות שבעולם, אמר לפניו רבש"ע די שאעמוד בשלי, והתחיל לבכות, בעט בו הקדוש ברוך הוא והרגו, עכ"ל. כלומר שרו של ים התנגד לבלוע כל מימות עולם, ולכן נהפך הוא עצמו להיות חלל (מת). וזה הטעם שכל מת נקרא - חלל, כי הכח המתנגד לחלל, נעשה הוא עצמו חלל, ודו"ק.

מלחמת עמלק

ומלחמה גמורה בעולם שורשו בעמלק, כדכתיב (שמות יז, טז), מִלְחָמָה לָהּ בַּעֲמָלֵק מִדֶּרֶךְ. מפני שעמלק מעורר את מקום חללו של עולם, לסלק את אור אין סוף, ולכן תיקונו הוא בהעדרו - להפוך את עמלק להיות חלל. ובדרך רמז שעמלק ואדן בחינתם אחת, ככר גימטרייה עמלק, והיינו כְּכָר לְאֶדֶן (שמות לח, כז).

אדנים תיקון החלל

והפכו אדן, אדנים. המבססים את הדבר שיעמוד מאוזן ויציב, ולא ינוע אנה ואנה או ייפול.

ובאדנים היה ב' נקבים (עין רש"י שם), וכל שני קרשים מחוברים יחד באדן אחד, משולהבות הקרשים יחדיו ע"י האדנים. וזהו בחינת שלום.

^א לחם, לח - מ, ח - חל.

^ב ועיין בהרחבה במבט הפנימי (מלחמת עמלק).

^ג במדבר רבה (פרשה יח, סימן כא), וז"ל, שבכל יום היו מתים מישראל מאה אנשים, בא דוד ותקן להם מאה ברכות, כיון שתקנם נתעצרה המגפה, עכ"ל.

^ד מדרש הגדול (שמות כה, ב), וז"ל, אֶרְפָּא מְשֻׁכְּתָם אֶהְיֶה (הושע יד, ה). לא נאמר הפסוק הזה אלא כנגד נדבת המשכן שהיא היתה רפואה לישראל על כל מה שעשו, עכ"ל, עיי"ש.

^ה עבודה זרה (ה ע"א), וז"ל, אמר ר"ל: בואו ונחזיק טובה לאבותינו (רש"י - עושי העגל), שאלמלא הן לא חטאו - אנו לא באנו לעולם, שנאמר (תהלים פב, ו) אֲנִי אֶמְרָתִי אֱלֹהִים אֲתָם וּבְנֵי עֲלִיּוֹן פִּלְקָם, חבלתם מעשיכם אֶכֶן קֶאֱדָם תְּמוֹתוֹן (שם, ז) וגו', עכ"ל.

^ו ועיין בשפתי כהן (שמות פרשת פקודי, ד"ה ככר לאדן), וז"ל, אף על פי שעשו העגל לא דן אותם לכף חובה בזכות הככרים שהתנדבו, עכ"ל.